Informator Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

Nasz rzepak

Nr 1 (69) styczeń/luty/marzec 2024 Egzemplarz bezpłatny ISSN 1896-9704

Nowoczesne ograniczanie strat powodowanych przez szkodniki na plantacjach roślin strączkowych

W biopaliwach wciąż jest dużo do zrobienia, czyli 5-2=7

Len zwyczajny jako roślina wielofunkcyjna

Grzyb nieśmiertelności

RODZAJE MIODÓW

RODZAJ MIODU:
Akacjowy

MIESIĄCE, W KTÓRYCH POWSTAJE:
koniec maja – czerwiec

SMAK:
Łagodny. Najsłodszy z polskich miodów

ZABARWIENIE:
Płynny – jasnosłomkowy, żółtawy. Skrystalizowany – barwa od słomkowej do kremowej

RODZAJ MIODU:
Rzepakowy

MIESIĄC, W KTÓRYM POWSTAJE:
maj

SMAK:
Łagodny i bardzo słodki

ZABARWIENIE:
Płynny – bezbarwny lub słomkowy. Skrystalizowany – biały lub jasnokremowy

RODZAJ MIODU:
Faceliowy

MIESIĄCE, W KTÓRYCH POWSTAJE:
czerwiec – lipiec

SMAK:
Delikatny, lekko kwaśny

ZABARWIENIE:
Od kremowego po bursztynowy

RODZAJ MIODU:
Spadziowy (liściasty, iglasty)

MIESIĄCE, W KTÓRYCH POWSTAJE:
maj – październik

SMAK:
Wyraźny i szlachetny. Mniej słodki niż większość miodów

ZABARWIENIE:
Kolor ciemny – od brunatnego do czarnego

RODZAJ MIODU:
Gryczany

MIESIĄC, W KTÓRYM POWSTAJE:
lipiec

SMAK:
Ostro-słodki, trochę piekący

ZABARWIENIE:
Płynny – jasnobrunatny. Skrystalizowany – kolor od herbacianego do brązowego

RODZAJ MIODU:
Wielokwiatowy

MIESIĄCE, W KTÓRYCH POWSTAJE:
koniec kwietnia – sierpień

SMAK:
Bardzo delikatny i łagodny. Im później zbierany, tym ostrzejszy w smaku i bardziej aromatyczny

ZABARWIENIE:
Płynny – od jasnożółtej po herbacianą. Skrystalizowany – staje się ciemniejszy

RODZAJ MIODU:
Lipowy

MIESIĄCE, W KTÓRYCH POWSTAJE:
przełom czerwca i lipca

SMAK:
Mocno miodowy, słodki, ale i lekko kwaskowy

ZABARWIENIE:
Płynny – ma barwę od zielonkawożółtej do jasnobursztynowej. Skrystalizowany – jasnokremowy

RODZAJ MIODU:
Wrzosowy

MIESIĄCE, W KTÓRYCH POWSTAJE:
lipiec – październik

SMAK:
Delikatny

ZABARWIENIE:
Płynny – brunatnoczerwony. Skrystalizowany – pomarańczowo-brunatny, konsystencja galaretowata

SĄ PSZCZOŁY – SĄ PLONY – JEST ŻYCIE... i MIÓD

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

ul. Szkolna 2/4 lok. 403, 00-006 Warszawa
tel. kom. 882 133 153, e-mail: biuro@kzprirb.pl
www.kzprirb.pl

Sfinansowano z Funduszu Promocji Roślin Oleistych

Nasz rzepak

Szanowni Państwo,

Tradycyjnie już mój tekst do pierwszego w nowym roku wydania „Naszego Rzepaku”, zaczynałbym od oceny stanu plantacji i prognoz zbiorów. Ten początek roku jest jednak inny. My rolnicy oczywiście patrzymy na nasze zasiewy i przygotowujemy się do prac wiosennych, ale najwięcej emocji wzbudza to, co dzieje się wokół rolnictwa. Przez Europę i Polskę przetacza się fala rolniczych protestów, bo rolnicy mają już po prostu dość. Pogarszająca się sytuacja finansowa, rozjeżdżające się (na niekorzyść rolników) relacje między cenami naszych produktów, a cenami środków produkcji, rosnące koszty pracy, ciągle nieuregulowana kwestia relacji handlowych z Ukrainą. Na to wszystko nakłada się jeszcze biurokratyczne szaleństwo związane z realizacją założeń Zielonego Ładu i jego strategii Od pola do stołu. Początkowo rolnicy przyjęli Zielony Ład z zaciekawieniem, potem z coraz większą obawą, a teraz traktują jego założenia jako zagrożenie dla swojej egzystencji. Z jednej strony europejskie instytucje zdominowane przez tzw. zielonych narzucają coraz większe obciążenia i ograniczenia, chociażby w stosowaniu nawozów czy środków ochrony roślin, wszystko pod szczytnymi hasłami ochrony klimatu i jakości żywności, a z drugiej otwierają granicę na import towarów z krajów, które nie przestrzegają naszych standardów. Do tego dochodzi coś, co dla żadnego rolnika nie jest zrozumiałe. Chodzi o konieczność wyłączenia 4% gruntów z użytkowania, bez jakiejkolwiek rekompensaty finansowej, a przeciwnie – pod rygorem kar w postaci utraty dotychczasowych płatności. Z rolniczą logiką i zasadami racjonalnego gospodarowania np. wodą, kłóci się też wymóg tworzenia 80% okrywy gruntów na zimę. To jest albo niewykonalne – np. dla uprawiających buraki cukrowe, albo stanowi kolejną biurokratyczną fikcję.

W 2024 rok wchodzimy więc z problemami, które narastały wcześniej, a teraz nastąpiła ich kumulacja. Rolnictwo i rolnicy wiele już przeszli i pewnie przetrwają ten ewidentny kryzys. Potrzebna jest jednak duża determinacja rządzących, którzy w porozumieniu z instytucjami UE wykażą chęć ich rozwiązania. Pamiętajmy, że rolnictwo to przede wszystkim produkcja żywności, która jest najbardziej strategicznym towarem na świecie.

W nowym 2024 roku wszystkim członkom i sympatykom KZPRiRB, życzę dużo pomyślności, radości i dużo słońca w Państwa domach.

Pozdrawiam serdecznie,

Juliusz Młodecki
Prezes Zarządu

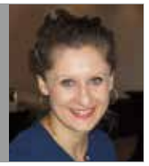

Szanowni Czytelnicy,

Oczekiwanie na rolniczą wiosnę jest w tym roku wyjątkowe, albowiem oprócz zwykłych trosk, ale i nadziei, na przysłowiowym przednówku Europą, w tym Polską, wstrząsają rolnicze protesty. Jako że „Nasz Rzepak" to pozycja przede wszystkim dedykowana rolnikom, o powodach niezadowolenia środowiska producentów nie będę się rozpisywać. Pierwsze efekty strajków rolniczych już są, z pewnością cieszy też duża sympatia mieszkańców miast, którzy w znacznej mierze solidaryzują się z rolnikami. Czas pokaże, czy zintensyfikowane obecnie prace resortu rolnictwa pod nowym kierownictwem ministra Czesława Siekierskiego przyniosą oczekiwane przez rolników rezultaty.

Jednym z rozwiązań problemu nadwyżek rynkowych, tak w przypadku rzepaku jak i kukurydzy, są biopaliwa. Szereg propozycji i pomysłów w tym zakresie tradycyjnie dostarcza rządzącym Polska Koalicja Biopaliw i Pasz Białkowych. Bez konstruktywnych rozwiązań próżno bowiem szukać wyjścia z kryzysu.

Z serdecznymi pozdrowieniami,

Sonia Kamińska-Stępień
Redaktor Naczelna

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

Biuro KZPRiRB:
Ewelina Spłocharska
Dyrektor KZPRiRB
tel. 882 133 153

Kontakty w regionach:

OZPR Zachodniopomorsko-Pomorski
Krzysztof Galek
600 949 318
Mateusz Stankiewicz
509 407 495

OZPR Kujawsko-Pomorsko--Warmińsko-Mazurski
Juliusz Młodecki
602 397 220
Grażyna Leśna
607 573 522
Waldemar Michalak
660 323 088

OZPR Wielkopolsko-Lubuski
Roman Błaszyk
604 265 443
Irena Gościniak
605 695 781
Stanisław Matuszewski
695 913 677

OZPR Mazowiecko--Podlasko-Łódzki
Arkadiusz Drabko
502 316 833
Jan Paweł Zachraj
698 452 227

OZPR Opolsko-Dolnośląski
Mariusz Olejnik
608 518 989
Marta Bednarczyk
606 717 332
Krzysztof Gawęcki
600 441 693

OZPR Lubelsko--Podkarpacki
Arkadiusz Drabko
502 316 833
Marek Kałużyński
604 061 580

OZPR Śląsko-Małopolsko-Świętokrzyski
Jerzy Hławiczka
505 022 609
Jan Paweł Zachraj
698 452 227

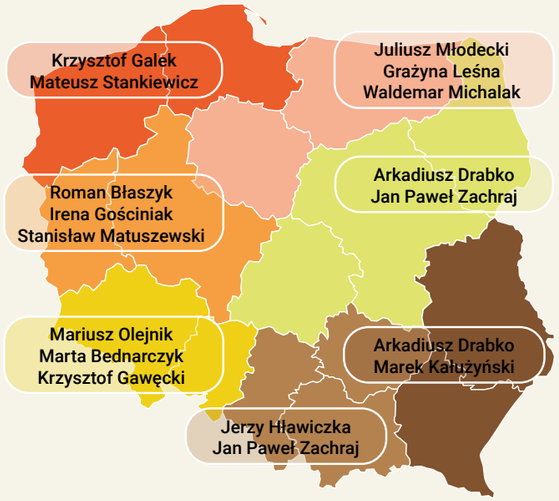

Nasz rzepak Nr 1 (69) styczeń/luty/marzec 2024

KZPRiRB
ul. Szkolna 2/4 pok. 403
00-006 Warszawa
e-mail: biuro@kzprirb.pl
www.kzprirb.pl

Prezes Zarządu
Juliusz Młodecki

Redaktor naczelna
Sonia Kamińska-Stępień
ul. Szkolna 2/4 pok. 403
00-006 Warszawa
kom. 604 340 703
e-mail: nasz.rzepak@gmail.com

Skład i druk
Printomato
magda@printomato.pl

Konsultanci naukowi
prof. dr hab. Iwona Bartkowiak-Broda
prof. dr hab. Michał Jerzak
prof. dr hab. Andrzej Kowalski
dr Beata Michalska-Klimczak
prof. dr hab. Marek Mrówczyński
dr inż. Ewa Rosiak
prof. dr hab. Czesław Szewczuk

Za treść ogłoszeń, reklam i artykułów sponsorowanych redakcja nie odpowiada.

Z życia Zrzeszenia
Kalendarium KZPRiRB 2023/24 6
XVI Forum Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych 7
Ocena jesiennej skuteczności zapraw nasiennych rzepaku ozimego 9
VII ogólnokrajowa konferencja PSPO na temat śruty rzepakowej za nami 10
Spotkanie z przedstawicielami branży wytwórców biokomponentów 11
Nowe władze Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych wybrane na kadencję 2023-2027 12
Przyjęcie propozycji projektu dotyczącego mechanizmu tymczasowej liberalizacji handlu (ATM) z Ukrainą 13
Spotkanie członków zarządu KZPRiRB z OZPR Opolsko Dolnośląskiego 13
Spotkanie Izby Rolniczej w Opolu i Okręgowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku Opolsko Dolnośląskiego 14
Spotkanie wiceprezesa KZPRiRB Mariusza Olejnika z Norbertem Styrcem Dyrektorem Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian Pawłowice 14
Z wizytą w tłoczni słonecznika 15
Juliusz Młodecki ponownie wybrany do prezydium grupy roboczej „Rośliny Oleiste i Białkowe" Copa Cogeca 15

Informacje rynkowe
Glifosat zakazany w desykacji rzepaku 16
Współpraca – Porozumienie Rolników „Zboża, oleiste, białkowe razem" 16
Konferencja BASF 18
Innowacje Corteva odpowiedzią na wyzwania związane z bezpieczeństwem żywnościowym 19
Zmiany w ochronie i odżywianiu roślin – konferencja z okazji 30-lecia SUMI AGRO 22
Kolejny rekord przerobu rzepaku w Polsce pobity! 24
Wysoki i pewny plon dla rolnika i zrównoważenie dla planety – to cechy oferty Bayer 24
Przecenione lub podejrzanie tanie pestycydy w Internecie? Rolniku, nie daj się nabrać! 26

Biopaliwa
W biopaliwach wciąż jest dużo do zrobienia, czyli 5 – 2 = 7 27

Z wizytą...
Grzyb nieśmiertelności 30
Z wizytą w helskim fokarium 32

Agrotechnika
Agrotechnika upraw oleistych i strączkowych 34
Nowoczesne ograniczanie strat powodowanych przez szkodniki na plantacjach roślin strączkowych 38
Odporność strączkowych na czynniki stresowe. Wyniki PDO 42
Pożytki pszczele - uprawne rośliny miododajne 46
Len zwyczajny jako roślina wielofunkcyjna 48

Okiem prawnika
Aktualności prawne 2024 50

Nasze gotowanie, czyli rzepak w kuchni
Makaron ze szpinakiem i świeżym groszkiem 52

Chwila relaksu 53

Członkowie wspierający
BASF · BNP PARIBAS · CORTEVA agriscience · JAWAL MROCZA · OBROL · SAATBAU Dobre nasiona. Dobre plony · SPARKS POLSKA · syngenta

Kalendarium KZPRiRB 2023/2024

PAŹDZIERNIK

02 Posiedzenie Zarządu KZPRiRB, Natolin k. Warszawy

11 *Agro&Food Security Forum 2023*, Warszawa; Juliusz Młodecki, Ewelina Spłocharska

17 Posiedzenie Rady Rynku Rolnego; Juliusz Młodecki, Ewelina Spłocharska

19 Walne Zebranie Okręgowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku KZPRiRB z woj. wielkopolskiego i lubuskiego, Leszno

19 Posiedzenie Członków Komisji Zarządzającej Funduszem Promocji Roślin Oleistych, Warszawa; Krzysztof Gawęcki

19 Panel dyskusyjny na temat Nowych Technik Genomowych podczas Kongresu Produkcji Podstawowej, Warszawa; Ewelina Spłocharska

26 Spotkanie Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych, Warszawa; Juliusz Młodecki

- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 10/2023 (100, październik 2023)
- Wysyłka mailingowa: *Informatora cenowego umów terminowych rzepaku* (zbiór 2023)
- Wysyłka mailingowa: *Notowania cen soi w Polsce i na świecie*
- Przeprowadzenie akcji promującej uprawę soi w telewizji po programie Agrobiznes

LISTOPAD

07 Posiedzenie Komisji Rewizyjnej KZPRiRB, Warszawa

08 Sprawozdawczo-wyborczy XVIII Krajowy Zjazd Delegatów KZPRiRB

14 Konferencja Farmera *Narodowe Wyzwania w Rolnictwie*, Warszawa; Ewelina Spłocharska

15 VII Ogólnokrajowa konferencja PSPO na temat śruty rzepakowej pt. *Stawiam na pasze rzepakowe w żywieniu bydła mlecznego*, Łomża; Juliusz Młodecki

22-24 Piąte Posiedzenie Krajowego Zespołu Koordynacyjnego PDO V Kadencji (2019-2023), Sulejów; Juliusz Młodecki, Krzysztof Gawęcki, Marta Bednarczyk

23-24 Konferencja *Soja w Polsce – potencjał i perspektywy*, Ożarów Mazowiecki; Jerzy Hławiczka, Ewelina Spłocharska

28 Promocja miodów w formie felietonu ze szkoły w Pszczelej Woli w porannym paśmie śniadaniowym – Dzień dobry TVN

- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 11/2023 (101, listopad 2023)
- Wysyłka mailingowa: *Informatora cenowego umów terminowych rzepaku* (zbiór 2023)
- Wysyłka mailingowa: *Notowania cen soi w Polsce i na świecie*
- Przeprowadzenie akcji promującej uprawę soi w telewizji po programie Agrobiznes
- przeprowadzenie akcji informującej o nowej skali wczesności odmian soi w prasie rolniczej
- Objęcie patronatem instytucjonalnym wydarzenia Konferencja Farmera *Narodowe Wyzwania w Rolnictwie*
- Współorganizacja VII Ogólnokrajowej konferencji na temat śruty rzepakowej pt. *Stawiam na pasze rzepakowe w żywieniu bydła mlecznego.*

GRUDZIEŃ

02 X Forum Rolnicze Gazety Pomorskiej, Żnin; Juliusz Młodecki

07 Posiedzenie Zarządu KZPRiRB

08 Spotkanie poświęcone sytuacji w rolnictwie, MRiRW; Krzysztof Gawęcki

09 Konferencja podczas Centralnych Targów Rolniczych *Rolnictwo 4.0 – Wykorzystanie innowacji w produkcji rolnej szansa czy konieczność?* Nadarzyn k. Warszawy; Juliusz Młodecki

14 Spotkanie Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych, Warszawa; Juliusz Młodecki

15 Posiedzenie Członków Komisji Zarządzającej Funduszem Promocji Roślin Oleistych, Warszawa; Krzysztof Gawęcki

15 Posiedzenie Copa-Cogeca, Bruksela; Juliusz Młodecki

20 Posiedzenie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi dot. rozpatrzenia informacji Najwyższej Izby Kontroli o wynikach kontroli działań organów państwa w zakresie importu i obrotu zboża i rzepaku z Ukrainy, Warszawa; Sejm RP, Mariusz Olejnik, Mateusz Stankiewicz

- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 12/2023 (102, grudzień 2023)
- Wysyłka mailingowa: *Informatora cenowego umów terminowych rzepaku* (zbiór 2023)
- Wysyłka mailingowa: *Notowania cen soi w Polsce i na świecie*
- Przeprowadzenie akcji informującej o nowej skali wczesności odmian soi w prasie rolniczej

STYCZEŃ

05 Spotkanie Prezydium OZPRiRB Opolsko-Dolnośląskiego

08 Spotkanie z prezesem firmy Corteva Agricience – Pawłem Trawińskim, członkiem wspierającym KZPRiRB, Bydgoszcz; Juliusz Młodecki

19 XVI Forum Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych *Czy biopreparaty będą szansą w uprawie rzepaku?*, Poznań

22 Spotkanie Okręgowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych Opolsko-Dolnośląskiego z Izbą Rolniczą w Opolu, Opole

24 Posiedzenie Komisji ds. rejestracji odmian roślin oleistych i włóknistych, Słupia Wielka; Juliusz Młodecki

26 Posiedzenie kujawsko-pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu PDO, Chrząstowo; Juliusz Młodecki

29 III Forum Producentów Żywności, Warszawa; Juliusz Młodecki

- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 1/2024 (103), styczeń 2024)
- Poparcie pisma do Przewodniczącej KE, Komisarza ds. handlu i Komisarza ds. rolnictwa, w sprawie poparcia działań Ministra Czesława Siekierskiego dot. importu produktów rolnych z Ukrainy
- Poparcie listu do Ministerstwa z argumentami wspierającymi regulację Nowych Technik Genomowych
- Przeprowadzenie warsztatów edukacyjnych o miodach i produktach pszczelarskich wśród dzieci na terenie przedszkoli w województwie wielkopolskim

LUTY

01 Posiedzenie Prezydium KZPRiRB

13 Spotkanie przedstawicieli KZPRiRB z firmą Bielmar, Bielsko-Biała; Jerzy Hławiczka, Mariusz Olejnik

21 Posiedzenie Członków Komisji Zarządzającej Funduszem Promocji Roślin Oleistych, Warszawa; Krzysztof Gawęcki

21 Posiedzenie Rady Konsultacyjnej, GIORIN; Juliusz Młodecki

21 Posiedzenie Prezydium Grupy Roboczej „Oleiste i Białkowe" Copa-Cogeca; Mateusz Stankiewicz

22 Europejski Kongres Menadżerów Agrobiznesu, Żnin

28 Posiedzenie Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych z 2 wiceministrami tj. rolnictwa i rozwoju wsi Stefanem Krajewskim oraz klimatu i środowiska Miłoszem Motyką, MRiRW, Warszawa; Marek Kałużyński

29 Posiedzenie Komisji Rewizyjnej KZPRiRB

- Wydanie newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* (nr 2/2024 (104), luty 2024)
- Przekazanie pisma do Ministerstwa w sprawie zmiany decyzji o równoważności dla materiału siewnego m.in. rzepaku, soi i słonecznika z Ukrainy
- Rozpoczęcie emisji na YouTube i Spotify podcastu sojowego i rzepakowego
- Przyłączenie do kampanii edukacyjnej Krajowej Administracji Skarbowej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Policji oraz Polskiego Stowarzyszenia Ochrony Roślin przeciwko nielegalnym, w tym podrobionym środkom ochrony roślin – pod hasłem „Kupując podróbki, tracisz wiele razy!".

XVI Forum Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

W dniu 19 stycznia 2024 r. odbyło się XVI Forum Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych organizowane przez KZPRiRB pod hasłem „Czy biopreparaty będą szansą dla uprawy rzepaku?". Forum miało miejsce w Poznaniu podczas Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych we współpracy z Polskim Stowarzyszeniem Producentów Oleju zorganizowało XVI edycję Forum Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych, które poświęcone było tematyce biopreparatów w produkcji rzepaku w Polsce i miało posłużyć jako platforma wymiany opinii, spostrzeżeń i doświadczeń, jak również stanowić merytoryczne spotkanie z autorytetami branży rolniczej obejmujące swym zakresem naukę, przemysł i biznes.

Deklaracja członka Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych (KZPRiRB)

1. Nazwisko i imię (producenta lub przedstawiciela)

.....

2. Rok urodzenia .....

3. Adres – *Województwo* ..... *Powiat* .....

   Miejscowość ..... *Kod pocztowy* .....

   Ulica ..... *Nr* .....

   Telefon komórkowy .....

4. E-Mail .....

5. W przypadku osoby prawnej nazwa i siedziba

.....

.....

.....

6. Treść statutu KZPRiRB (patrz strona internetowa www.kzprirb.pl) i regulaminu przyjąłem/przyjęłam do wiadomości.

9. Deklaruję składkę członkowską w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie KZPRiRB.

Oświadczam, że jestem producentem rzepaku i/lub roślin białkowych, a wielkość areału wynosi ..... ha.

Zgodnie z treścią ustawy z dnia 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.1997.133.883) art.23 par.1 wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych do celów KZPRiRB.

Zatwierdzono przez Zarząd KZPRiRB

Data i podpis członka

.....

Biuro KZPRiRB: ul. Szkolna 2/4 lok. 403; 00-006 Warszawa
tel. kom. 882 133 153, e-mail: biuro@kzprirb.pl
Rachunek: ING Direct Business w PLN, nr konta: **93 1050 1504 1000 0090 3032 7762**

Ocena jesiennej skuteczności zapraw nasiennych rzepaku ozimego

W 2022 r. Fundusz Promocji Roślin Oleistych zapewnił Krajowemu Zrzeszeniu Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych przeprowadzenie doświadczeń nad oceną skuteczności zapraw nasiennych zastosowanych do ochrony rzepaku ozimego.

Doświadczenie przeprowadzono w sezonie wegetacji 2022/2023 w pięciu Stacjach Doświadczalnych Oceny Odmian, które należą do COBORU: Chrząstowo (woj. kujawsko-pomorskie), Krzyżewo (woj. podlaskie), Przecław (woj. podkarpackie), Słupia Wielka (woj. wielkopolskie) oraz Zybiszów (woj. dolnośląskie).

Badania przeprowadzono na dwóch odmianach rzepaku ozimego, które znajdują się w Krajowym Rejestrze COBORU: Kepler – odmiana populacyjna z Hodowli Roślin Strzelce, oraz Dominator – odmiana mieszańcowa z Hodowli DSV. Zaprawianie nasion rzepaku ozimego przeprowadzono w jednostce w Niemczech, która posiada certyfikat ESTA, natomiast doświadczenia poletkowe założono w układzie losowanych bloków kompletnych w czterech powtórzeniach.

Do zaprawiania zastosowano następujące zaprawy nasienne, które są zarejestrowane przez MRiRW:

– Buteo Star, która zawiera flupyradifuron z grupy butenoidów i służy do zwalczania pchełki rzepakowej, pchełek ziemnych i śmierci kapuścianej,
– Integral Pro, zawiera bakterie pożyteczne, które ograniczają pchełkę rzepakową, pchełki ziemne oraz suchą zgniliznę kapustnych,
– Lumiposa 625 FS, która zawiera cyjanotrianiliprol z grupy diamidów i służy do zwalczania gnatarza rzepakowca, pchełki rzepakowej, pchełek ziemnych i śmietki kapuścianej,
– Scenic Gold, która zawiera fluoksastrobinę z grupy strobiluryn oraz fluopikolid z grupy benzamidów i służy do ograniczania patogenów: czerń krzyżowych, mączniak rzekomy, sucha zgnilizna kapustnych i zgorzeli siewek.

Dodatkowo zastosowano zaprawę Cruiser OSR, na której wykorzystanie KZPRiRB otrzymało od MRiRW pozwolenie na prowadzenie doświadczeń i testów do celów badań i rozwoju związanych z uwalnianiem do środowiska środków ochrony roślin (tryb art. 54 rozporządzenia parlamentu europejskiego i rady (we) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. Dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylającego dyrektywy rady 79/117/ewg i 91/414/ewg).

Zaprawy nasienne na dwóch badanych odmianach stosowano według tego samego schematu: kontrola bez zaprawy nasiennej, zaprawa mikrobiologiczna z bakteriami, zaprawa fungicydowa oraz zaprawa fungicydowa połączona w jednym zabiegu z każdą z zapraw insektycydowych.

Na podstawie przeprowadzonych doświadczeń na jednej odmianie populacyjne oraz jednej mieszańcowej rzepaku ozimego, gdzie zastosowano zaprawy nasienne, stwierdzono, że:

1. Zaprawy nasienne nie działały fitotoksycznie na rośliny rzepaku ozimego. Wschody roślin były wyrównane, a wigor osiągnął najwyższe parametry.
2. Badane zaprawy insektycydowe ograniczały straty powodowane przez pchełki ziemne oraz pchełkę rzepakową.
3. Badane zaprawy insektycydowe w ograniczonym stopniu redukowały straty powodowane przez larwy śmietki kapuścianej.
4. Zastosowane zaprawy fungicydowe ograniczyły presję patogenów występujących w okresie wschodów oraz na początku jesiennej wegetacji.
5. Z racji niskiej presji patogentów w początkowym okresie wzrostu rzepaku ozimego nie odnotowano istotnego wpływu stosowania zapraw na plon rzepaku ozimego.

Rekomendacje:

1. Zaprawy nasienne, które posiadają chemiczne substancje czynne, powinny być stosowane wg systemu ESTA, czyli Europejskiego Systemu Jakości Zaprawiania Nasion. Podmiotem odpowiedzialnym w Polsce za wdrożenie i funkcjonowanie systemu FSTA jest Polska Izba Nasienna. Aktualnie w Polsce 11 przedsiębiorstw posiada certyfikat ESTA, którego audyty przeprowadzane są przez niezależne jednostki certyfikujące, posiadające akredytację Polskiego Centrum Akredytacji. System ESTA zapewnia równomierne pokrycie kwalifikowanego materiału siewnego zaprawą jesienną oraz zapobiega pyleniu podczas wysiewu.
2. W Polsce istnieje pilna potrzeba wprowadzenia nowych zapraw nasiennych, które będą skutecznie ograniczały presję szkodników oraz porażenie przez patogeny nowych odmian rzepaku ozimego.
3. W Polsce w ramach integrowanej ochrony roślin istnieje potrzeba wprowadzenia nowych odmian odpornych i tolerancyjnych na szkodniki i patogeny, które występują podczas jesiennej wegetacji, co pozwoliłoby na ograniczenie zabiegów chemicznej ochrony roślin.

Prof. dr hab. Marek Mrówczyński
Dyrektor Instytutu Ochrony Roślin – PIB
w latach 2018–2021 oraz 2007–2012
Przewodniczący Komisji ds. Rejestracji Odmian Roślin Oleistych i Włóknistych

Informacja prasowa sfinansowana z Funduszu Promocji Roślin Oleistych

VII ogólnokrajowa konferencja PSPO na temat śruty rzepakowej za nami

„Stawiam na pasze rzepakowe w żywieniu bydła mlecznego” to temat VII już edycji konferencji PSPO popularyzującej użycie pasz rzepakowych w żywieniu zwierząt. Tegoroczna konferencja miała miejsce w hotelu Via Baltica k. Łomży.

VII Ogólnokrajowa konferencja Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju na temat śruty rzepakowej pt. „Stawiam na pasze rzepakowe w żywieniu bydła mlecznego” odbyła się 15 listopada w Hotelu Via Baltica k. Łomży. Nie bez powodu kolejną edycję konferencji zorganizowaliśmy na Podlasiu, które jest kluczowym regionem kraju pod względem tego kierunku rolnictwa – nie bez kozery mówi się, że co piąta szklana mleka pochodzi właśnie z Podlasia. Celem szczegółowym wydarzenia określono budowanie świadomości hodowców bydła mlecznego na temat walorów białkowych komponentów paszowych z rzepaku i praktycznych możliwości szerszego ich stosowania w codziennej praktyce produkcyjnej mleka.

Po oficjalnym otwarciu konferencji przez m.in. Prezesa Zarządu PSPO Mariusza Szeligę, dyrektor generalny PSPO Adam Stępień omówił aktualną sytuację na rynku produktów przerobu rzepaku w Polsce i Europie. Następnie mieliśmy przyjemność uczestniczyć w merytorycznych prelekcjach najznamienitszych akademickich fachowców w swojej dziedzinie. Wysłuchaliśmy wykładu profesora Zygmunta Kowalskiego z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, który opowiadał nam o motywach wyboru poekstrakcyjnej śruty rzepakowej w żywieniu krów mlecznych. Pan profesor z wielkim zapałem oraz widoczną, ogromną wiedzą zachęcał obecnych na konferencji rolników (których frekwencja oscylowała wokół 200) do wyboru pasz rzepakowych nie z powodów ekonomicznych, ale z powodów realnych korzyści dla zwierząt gospodarskich. Obecni na prelekcji mieli nieskrępowaną możliwość zadawania pytań, z której niejednokrotnie korzystali – a zarówno pytania, jak i odpowiedzi profesora Kowalskiego emanowały merytorycznością i znajomością tematu.

Po tej części konferencji przyszedł czas na wykład kolejnego przedstawiciela Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie – profesora Pawła Górki. Przedstawił on wyniki badań krajowych nad wykorzystaniem poekstrakcyjnej śruty rzepakowej oraz innych pasz białkowych w żywieniu cieląt. Badania odbywały się we współpracy z PSPO. Wyniki badań pana profesora nie pozostawiają złudzeń – umiejętne korzystanie z poekstrakcyjnej śruty rzepakowej pozwala na zmniejszenie kosztów żywienia cieląt. Jednocześnie poekstrakcyjna śruta rzepakowa nie jest gorszym źródłem białka w paszy starterowej dla cieląt niż DGGS czy otręby pszenne. Podczas tej prelekcji również zaciekawienie rolników omawianymi zagadnieniami objawiało się szeregiem wartościowych pytań.

O paszach rzepakowych w różnych modelach produkcji mleka i wołowiny uczestnikom konferencji opowiadał pan profesor Marcin Gołębiewski ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Poruszył on temat czynników kształtujących produkcyjność i funkcjonalność produkcji mleka i wołowiny w Polsce oraz dokonywał rachunków ekonomicznych w różnych modelach żywienia bydła.

Po merytorycznych wstąpieniach przedstawicieli akademickich nastąpił czas na debatę ekspercką. Uczestniczyli w niej: Wojciech Mojkowski, dyrektor PODR w Szepietowie, Piotr Szysz, przewodniczący zespołu roboczego ds. śruty i makuchu PSPO, Juliusz Młodecki, prezes zarządu KZPRiRB, Mariusz Olejnik, prezes Polskiej Federacji Rolnej oraz Zbigniew Wróblewski, koordynator zespołu ds. doradztwa żywieniowego PFHBiPM. Pytania zadawane przez moderatora debaty – Piotra Łuczaka, dotyczyły aktualnych problemów w branży. Dotknięto zagadnień embarga na śrutę sojową, prognoz zbiorów i zasiewów rzepaku w przyszłych latach, czy też rynku rzepaku w obliczu wejścia Ukrainy do Unii Europejskiej. Padały także pytania w kontekście tematu konferencji – o sposobach zapewnienia dobrej strawności śruty rzepakowej, o prawidłowe bilansowanie pasz w oparciu o ten komponent białkowy. Uczestnicy debaty dzielili się swoimi poglądami na podstawie własnych doświadczeń i znajomości rynku.

Jako PSPO dziękujemy podlaskim rolnikom za świetną frekwencję na wydarzeniu – to dzięki Państwa chęci poszerzania wiedzy w zakresie stosowania pasz rzepakowych takie konferencje mają sens, a my jako organizatorzy możemy pochwalić się frekwencyjnymi sukcesami. Dziękujemy również gościom przybyłym na konferencję z posłem na Sejm RP ziemi podlaskiej Stefanem Krajewskim na czele. Dziękujemy przedstawicielom mediów oraz naszym partnerom branżowym – Podlaskiemu Ośrodkowi Doradztwa Rolniczego w Szepietowie oraz Krajowemu Zrzeszeniu Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych. Wydarzenie zorganizowaliśmy ze wsparciem Funduszu Promocji Roślin Oleistych.

Do zobaczenia na następnej edycji wydarzenia w przyszłym roku! Informację o niej znajdziecie Państwo, jak zawsze, na naszej stronie internetowej, do regularnego obserwowania której serdecznie Państwa zachęcamy.

Źródło: www.pspo.com.pl, Zdjęcia: PSPO
KZPRiRB było współorganizatorem wydarzenia.
Reprezentował je Juliusz Młodecki.

Spotkanie z przedstawicielami branży wytwórców biokomponentów

Sekretarz stanu Stefan Krajewski spotkał się z branżą wytwórców biokomponentów w celu omówienia wyzwań związanych z zagospodarowaniem surowców rolniczych na cele paliwowe. W spotkaniu uczestniczył również podsekretarz stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska Miłosz Motyka. Spotkanie miało na celu omówienie wyzwań stojących przed przetwórcami surowców rolniczych i wytwórcami biokomponentów oraz możliwości zwiększenia produkcji i wykorzystania biopaliw w Polsce.

Postulaty branży

Przedstawiciele branży zrzeszonej w ramach Polskiej Koalicji Biopaliw i Pasz Białkowych zwrócili uwagę na potrzebę jak najszybszego określenia poziomów emisji gazów cieplarnianych z upraw rolnych przeznaczonych na cele paliwowe, konieczność określenia kierunku rozwoju biopaliw w dłuższej perspektywie, w tym implementacji do krajowego prawodawstwa przepisów tzw. Dyrektywy RED II i RED III oraz na potrzeby rozwojowe branży związane z redukcją śladu węglowego w procesach produkcyjnych.

Stanowisko resortu

Wiceminister Stefan Krajewski podkreślił, że zagospodarowanie surowców rolniczych na cele energetyczne, w szczególności biopaliwowe, to ważny obszar działalności wspierającej rolnictwo, zwłaszcza w obecnej sytuacji rynkowej. – *Z tego względu podejmowane przez resort rolnictwa działania uwzględniają zarówno krótko-, jak i długoterminową perspektywę rozwoju rynku* – powiedział sekretarz stanu.

Wiceminister Motyka zapewnił o ścisłej współpracy resortu klimatu i środowiska z resortem rolnictwa w celu wypracowania optymalnych rozwiązań oraz poinformował o podjętych już działaniach legislacyjnych w tym zakresie.

KZPRiRB na spotkaniu reprezentował Marek Kałużyński – Członek Zarządu.

Źródło: MRiRW

Nowe władze Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych wybrane na kadencję 2023-2027

W gmachu Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarski Żywnościowej – Państwowym Instytucie Badawczym w Warszawie, 8.11.2023 r., odbył się sprawozdawczo-wyborczy XVIII Krajowy Zjazd Delegatów Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych, podczas którego zatwierdzono sprawozdania finansowe i merytoryczne z działalności Zrzeszenia za 2022 rok, tym samym udzielając absolutorium ustępującemu Zarządowi oraz wybrano nowe organy KZPRiRB na lata 2023–2027.

Do składu Zarządu ponownie weszli jego dotychczasowi członkowie w osobach Juliusz Młodecki (Przewodniczący OZPR Kujawsko-Pomorski, Warmińsko-Mazurski), Waldemar Michalak (OZPR Kujawsko-Pomorski, Warmińsko-Mazurski), Grażyna Leśna (OZPR Kujawsko-Pomorski, Warmińsko-Mazurski), Krzysztof Gawęcki (OZPR Opolsko-Dolnośląski), Jerzy Hławiczka (Przewodniczący OZPR Śląski, Małopolski, Świętokrzyski), Jan Zachraj (OZPR Śląski, Małopolski, Świętokrzyski), Arkadiusz Drabko (Przewodniczący OZPR Lubelsko-Podkarpacki), Marek Kałużyński (OZPR Lubelsko-Podkarpacki), Stanisław Matuszewski (OZPR Wielkopolsko-Lubuski), Irena Gościniak (OZPR Wielkopolsko-Lubuski), Krzysztof Galek (Przewodniczący OZPR Pomorski, Zachodniopomorski). Z kolei nowymi członkami Zarządu zostali Mariusz Olejnik (Przewodniczący OZPR Opolsko-Dolnośląski), Marta Bednarczyk (OZPR Opolsko-Dolnośląski), Roman Błaszyk (Przewodniczący OZPR Wielkopolsko-Lubuski), Mateusz Stankiewicz (OZPR Pomorski, Zachodniopomorski). W głosowaniu tajnym Zjazd Delegatów wybrał na funkcję Prezesa Zarządu KZPRiRB pana Juliusza Młodeckiego.

Podczas posiedzenia wybrano również Członków Komisji Rewizyjnej KZPRiRB, której Przewodniczącym został Szymon Kuczyński (OZPR Lubelsko-Podkarpacki), Wiceprzewodniczącym zaś Wojciech Mojzesowicz (OZPR Kujawsko-Pomorski, Warmińsko-Mazurski). Ponownie członkami Komisji Rewizyjnej zostali również Krzysztof Mleczko (OZPR Kujawsko-Pomorski, Warmińsko-Mazurski), Jarosław Stopyra (OZPR Opolsko-Dolnośląski). Nowym członkiem komisji został Waldemar Woźniakowski (OZPR Pomorski, Zachodniopomorski).

Tego samego dnia dokonano formalnego ukonstytuowania się nowych władz Zrzeszenia, w wyniku czego od dnia 8 listopada 2023 r. Zarząd Zrzeszenia funkcjonuje w kadencji 2023–2027 w następującym składzie:

- **Juliusz Młodecki** – Prezes Zarządu, członek Prezydium
- **Roman Błaszyk** – Wiceprezes Zarządu, członek Prezydium
- **Arkadiusz Drabko** – Wiceprezes Zarządu, członek Prezydium
- **Krzysztof Galek** – Wiceprezes Zarządu, członek Prezydium
- **Mariusz Olejnik** – Wiceprezes Zarządu, członek Prezydium
- **Jerzy Hławiczka** – Członek Zarządu, członek Prezydium
- **Marta Bednarczyk** – Członek Zarządu
- **Krzysztof Gawęcki** – Członek Zarządu
- **Irena Gościniak** – Członek Zarządu
- **Marek Kałużyński** – Członek Zarządu
- **Grażyna Leśna** – Członek Zarządu
- **Stanisław Matuszewski** – Członek Zarządu
- **Waldemar Michalak** – Członek Zarządu
- **Mateusz Stankiewicz** – Członek Zarządu
- **Jan Zachraj** – Członek Zarządu

Przyjęcie propozycji projektu dotyczącego mechanizmu tymczasowej liberalizacji handlu (ATM) z Ukrainą

W dniu 21.02.2024 r. podczas posiedzenia Komitetu Stałych Przedstawicieli Rządów Państw Członkowskich przy Unii Europejskiej przyjęto bez żadnych zmian propozycję projektu dotyczącego mechanizmu tymczasowej liberalizacji handlu (ATM) z Ukrainą. Komitet, będący organem pomocniczym Rady Unii Europejskiej odpowiedzialnym za przygotowywanie decyzji, które następnie są akceptowane przez ministrów ze wszystkich państw członkowskich na posiedzeniu Rady, przyjął tę propozycję.

Przeciwko propozycji Komisji Europejskiej zagłosowali przedstawiciele Polski, Węgier oraz Słowacji, a bułgarski ambasador przy UE wstrzymał się od głosu. Pozostali przedstawiciele krajów członkowskich zagłosowali za propozycją Komisji Europejskiej. Jako Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych wyrażamy poważne obawy wynikające z procedowania projektu rozporządzenia przedłużającego bezcłowy handel z Ukrainą w niezmienionej postaci.

Apelujemy o podjęcie niezbędnych działań podczas posiedzenia Rady UE, które wesprą interes polskich rolników.

NOTATKI ZE SPOTKAŃ

Spotkanie członków zarządu KZPRiRB z OZPR Opolsko-Dolnośląskiego

W dniu 5.01.2024 r. w Głubczycach odbyło się spotkanie członków zarządu KZPRiRB z OZPR Opolsko-Dolnośląskiego: Mariusza Olejnika, Krzysztofa Gawęckiego i Marty Bednarczyk.

Na początku spotkania zebrani omówili posiedzenie zarządu KZPRiRB z 7 grudnia 2023 r. Mariusz Olejnik stwierdził – *Szkoda, że na tym posiedzeniu nie podjęto decyzji o konsolidacji organizacji producentów zbóż, oleistych i białkowy, jak i nie zaplanowano spotkań przedstawicieli KZPRiRB z organizacjami innych krajów m.in. SPZO, UFOP, FOP z którymi takie spotkania wcześniej miały miejsce. Ustalono, że w miarę możliwości tego typu spotkania w ramach działalności OZPR lub innej formie będziemy organizować.*

Krzysztof Gawęcki zobowiązał się ustalić w lutym br. termin spotkania przedstawicieli zarządu KZPRiRB z SPZO – o czym poinformował prezesa zarządu KZPRiRB.

Mariusz Olejnik poinformował o inicjatywie powstania w grudniu 2023 r. „Listu intencyjnego" organizacji rolniczych producentów zbóż, oleistych i białkowych z różnych regionów kraju. Głównym celem działania organizacji będzie: wymiana doświadczeń i konsolidacja działań wobec decydentów. W/w organizacje stwierdziły że nie ma co czekać, tym bardziej że potencjał Ukrainy staje się dużym wyzwaniem. Zaplanowano jeszcze w styczniu br. pilne spotkanie z Ministrem Rolnictwa Czesławem Siekierskim w celu przedstawienia istotnych spraw dla producentów w/w branż.

Marta Bednarczyk zadeklarowała w ramach działań SBOO Głubczyce współorganizowanie z KZPRiRB (OZPR) Dni Pola: rzepaku w dniu 12 lub 17 czerwca br., soi w dniu 6 lub 13 września br.

Ponadto ustalono na styczeń i luty br. następujący plan spotkań w ramach działań OZPR mających na celu nawiązania współpracy i popularyzację KZPRiRB:
- z Izbą Rolniczą w Opolu (styczeń)
- z pobliską SDOO Pawłowice (styczeń)
- z Dolnośląską Izbą Rolniczą (luty)
- z organizatorem Dni Słonecznika na Opolszczyźnie (luty).

Spotkanie Izby Rolniczej w Opolu i Okręgowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku Opolsko Dolnośląskiego

W dniu 23.01.2024 r. w Opolu dobyło się spotkanie Izby Rolniczej z Okręgowym Zrzeszeniem Producentów Rzepaku – Opolsko Dolnośląskim.

W spotkaniu udział wzięli – z OZPR Opolsko Dolnośląskiego: Mariusz Olejnik, przewodniczący, Jarosław Stopyra, Henryk Kwik i Maciej Filar – czlonkowie, a także z Izby Rolniczej w Opolu: Marek Froelich, Prezes Zarządu, Kazimierz Morawiec, Członek Zarządu, Łukasz Smolarczyk, Członek Zarządu, Zygmunt Gacek, Delegat Rady KRIR.

Na początku wystąpienia Mariusz Olejnik przedstawił informację o działalności Zrzeszenia. Przypomniał że Zrzeszenie powstało w 1999 r., na bazie protestów producentów rzepaku wobec zakładów tłuszczowych, które jednostronnie obniżyły cenę za rzepak z 950 zł/t na 600 zł/t. Zjazd założycielski odbył się w Opolu. Podkreślił ponadto, że Zrzeszenie jest jedyną ogólnokrajową organizacją producentów roślin oleistych i białkowych. Poinformował o strukturze organizacyjnej Zrzeszenia, władzach w których są przedstawiciele OZPR Op.-Dln. Śl. – w Zarządzie: Mariusz Olejnik, Marta Bednarczyk, Krzysztof Gawęcki a Komisji Rewizyjnej – Jarosław Stopyra.

Ponadto wspomniał o istotnych osiągnieciach Zrzeszenia, m.in.: w 2008 r. powołaliśmy Koalicję na Rzecz Biopaliw wspólnie z Polskim Stowarzyszeniem Producentów Oleju i Krajową Izbą Biopaliw. W latach 2018–2020 doprowadziliśmy do derogacji (możliwości warunkowego stosowania) zapraw nasion rzepaku. W 2019 r. przekonaliśmy Ministra Rolnictwa do utworzenia Funduszu Promocji Oleistych. W 2023 r. doprowadziliśmy do wyeliminowania planowanego przez Rząd zmniejszenia udziału biopaliw w paliwach – co doprowadziłoby do wyeliminowania 1 mln. ton rzepaku z przeznaczeniem na biopaliwa i w konsekwencji znacznego obniżenia jego ceny.

Pozostali członkowie OZPR Op.-Dln. Śl. w rozmowie podkreślali zaangażowanie we współpracę Zrzeszenia z innymi organizacjami w kraju i za granicą, jak i merytoryczne działania oraz jego skuteczność. Przedstawiciele Izby Rolniczej w Opolu z uznaniem odnosili się do działań i osiągnięć Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych i zadeklarowali wsparcie i współpracę. Prezentacja przygotowana przez biuro KZPRiRB została rozesłana po spotkaniu delegatom Izby. W wyniku dyskusji ustalono następującą formę współpracy: współorganizowanie minimum trzech spotkań, konferencji w roku, gdzie KZPRiRB przygotuje m.in. tematyczne prezentacje; poprawienie kolportażu gazety „Nasz Rzepak" przez bezpośrednią wysyłkę delegatom Izby i zabezpieczenie części gazet na zebrania, Izba Rolnicza podtrzymuje stanowisko użyczenia w swoim budynku adresu na terenową siedzibę Okręgowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych.

Spotkanie wiceprezesa KZPRiRB Mariusza Olejnika z Norbertem Styrcem Dyrektorem Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian Pawłowice

W dniu 26.01.2024 r. w Pawłowicach miało miejsce spotkanie wiceprezesa KZPRiRB Mariusza Olejnika z Norbertem Styrcem – Dyrektorem Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Pawłowicach.

Na spotkaniu w rozmowie stwierdzono, że wskazany jest udział i popularyzacja Zrzeszenia w imprezach Stacji. Ostatecznie uzgodniono że w 2024 roku w Dniach Pola organizowanych przez Stację Doświadczalną Oceny Odmian – Krajowe Zrzeszenie będzie uczestniczyć w charakterze współorganizatora w/w Dni – na konferencji i przeglądzie pól demonstracyjnych w: „Dniach Rzepaku" w dniu 22 maja br., „Dniach Kukurydzy i soi" w dniu 10 września br. Zrzeszenie będzie miało możliwość przedstawienia prezentacji o swojej działalności, rozłożenia banneru, gazety „Nasz Rzepak", broszur jak i umieszczenia swojego logo na zaproszeniu i materiałach w/w imprez.

Notatki sporządził: Mariusz Olejnik

Z wizytą w tłoczni słonecznika

Zanotowany w ostatnich latach dynamiczny wzrost zainteresowania polskich rolników uprawą słonecznika skłania do przyjrzenia się technicznym możliwościom zagospodarowania tego nowego wciąż w Polsce surowca.

O ile bowiem słonecznik jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych roślin oleistych na świecie i drugą pod względem znaczenia w tej grupie użytkowej w Europie, oczywiście za rzepakiem, w naszym kraju jeszcze w 2021 roku było to zaledwie nieco ponad 19 tys. ha. Rok później było to już jednak prawie 65 tys. ha i pomimo lekkiego „zjazdu" w roku ubiegłym o ok. 10 tys. ha wydaje się, że uprawa ta będzie rosła na znaczeniu. A za nią wolumen surowca do przerobu, co z pewnością będzie wzmagać zainteresowanie także rodzimych zakładów tłuszczowych.

Postanowiliśmy więc sprawdzić razem z Prezesem Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych Juliuszem Młodeckim, jak funkcjonuje taka tłocznia słonecznika w praktyce. W tym celu wybraliśmy się na Węgry, gdzie tamtejszy przemysł olejarski przede wszystkim wręcz słonecznikiem stoi. Dzięki uprzejmości Bunge Zrt. wspólnie z Prezesem PSPO Mariuszem Szeligą wizytowaliśmy największą tego typu instalację w kraju w miejscowości Martfű położonej ok. godziny jazdy samochodem na południowy wschód od stolicy – Budapesztu.

Skala fabryki, jak również jej organizacja robią wielkie wrażenie. Podstawową różnicą technologiczną pomiędzy instalacją typowo rzepakową, a nastawioną na przerób słonecznika, jest dodatkowe wyposażenie w postaci instalacji do odłuszczania, co ma kluczowe znaczenie w kontekście zarówno parametrów jakościowych śruty stanowiącej dzięki temu doskonały surowiec paszowy, ale jednocześnie dostarcza cennego paliwa biomasowego w postaci łuski. Dzięki temu zakład jest praktycznie samowystarczalny w energię obniżając jednocześnie do minimum swój ślad węglowy i emisję dwutlenku węgla z procesów przetwórczych.

Adam Stępień, PSPO

Z ostatniej chwili

Juliusz Młodecki ponownie wybrany do prezydium grupy roboczej „Rośliny Oleiste i Białkowe" Copa Cogeca

Juliusz Młodecki

Na stanowisko wiceprzewodniczącego grupy roboczej „Rośliny Oleiste i Białkowe" został ponownie wybrany Juliusz Młodecki (prezes Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych) 6 marca 2024 r. Swoją funkcję będzie pełnił przez najbliższy rok.

– *Bardzo cieszę się z okazanego po raz kolejny zaufania. Przez Europę i Polskę przetacza się fala rolniczych protestów związanych m.in. z nieuregulowaną kwestią relacji handlowych z Ukrainą. Przed producentami roślin oleistych i białkowych piętrzą się wyzwania, a więc warto, aby nasz głos był słyszalny także na poziomie europejskim* – powiedział J. Młodecki.

StephanArens

Claude Soudé

Gratulujemy również Stephanowi Arensowi (DBV Die Deutschen Bauern – Niemcy), który został wybrany na przewodniczącego grupy roboczej oraz Claude Soudé (FNSEA – Fédération nationale des syndicats d'exploitants Agricoles – Francja) wyboru na wiceprzewodniczącego grupy.

KZPRiRB życzy nowemu prezydium grupy wielu sukcesów w pracy na rzecz europejskich producentów roślin oleistych i białkowych.

Glifosat zakazany w desykacji rzepaku

PSPO
POLSKIE STOWARZYSZENIE PRODUCENTÓW OLEJU

Polskie Stowarzyszenie Producentów Oleju informuje, że nowe rozporządzenie Komisji Europejskiej przedłużające możliwość stosowania glifosatu w środkach ochrony roślin zezwala na zastosowanie tej substancji czynnej wyłącznie w charakterze środka chwastobójczego. Oznacza to, że glifosat nie może być stosowany w ramach zabiegu desykacji plantacji rzepaku i jakakolwiek obecność jego pozostałości w nasionach skutkować będzie odmową przyjęcia takiego surowca przez tłocznię oleju.

16 grudnia 2023 r. weszło w życie rozporządzenie wykonawcze KE nr 2023/2660 z dnia 28 listopada 2023 r. w sprawie odnowienia zatwierdzenia substancji czynnej glifosat, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009, oraz w sprawie zmiany rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 540/2011, które ogranicza się wprost do herbicydowego zastosowania glifosatu jednocześnie zakazując literalnie stosowania „do osuszania w celu kontrolowania momentu zbioru lub optymalizacji omłotu".

W przypadku zaistniałej konieczności ewentualnego wyrównania stanu plantacji przed zbiorem nasion zaleca się zastosowanie alternatywnych środków dedykowanych zabiegowi dosuszania łanu – zgodnie z wydanym pozwoleniem i przeznaczeniem przywołanym na etykiecie.

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych szacuje, że w Polsce zabiegu wyrównania dojrzewania rzepaku przez żniwami wymaga jedynie ok. 15% powierzchni jego uprawy, ale kwestii tej nie bagatelizuje prof. Marek Mrówczyński z Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego.

– *Glifosat pozostaje ważnym środkiem chwastobójczym, o co zabiegała branża rolnicza, tym niemniej w kontekście wyrównywania stanu dojrzewania łuszczyn przed zbiorami rzepaku należy zwrócić szczególną uwagę na odpowiednią agrotechnikę, która ograniczać będzie tzw. wtórne zachwaszczenie na wiosnę, a także chronić plantację przed porażeniem szkodników, co łącznie istotnie zmniejsza potrzebę desykacji. W Polsce od 2024 roku w technologii uprawy rzepaku ozimego będzie można stosować glifosat tylko przed siewem, czyli na tzw. „zielone ściernisko", co dotyczy zebranego przedplonu. Dbałość o plantację rzepaku zaczynamy od doboru odpowiedniej odmiany i w tym zakresie niezwykle ważny jest wybór odmiany z wrodzoną odpornością na pękanie łuszczyn* – podkreśla prof. Marek Mrówczyński.

Współpraca – Porozumienie Rolników „Zboża, oleiste, białkowe razem"

Szanowni Państwo,

Pragnę poinformować, że w grudniu 2023 roku z inicjatywy Wiesława Gryna Wiceprezesa Zarządu Zamojskiego Towarzystwa Rolniczego i Mariusza Olejnika Prezesa Zarządu Spółdzielni Grup „Polski Rzepak i Zboża" został podpisany przez sześć organizacji, w tym pięć organizacji gospodarczych rolników z różnych regionów kraju List intencyjny o współpracy.

W połowie stycznia wyżej wymienione organizacje spotkały się z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi Czesławem Siekierskim i omówiły istotne sprawy dla towarowych producentów rolnych. Wnioski i propozycje działań zostały przekazane Ministrowi Rolnictwa w formie stanowiska. W trakcie Międzynarodowych Targów Rolniczych Polagra Premiery w dniach 19–21 stycznia 2024 na Polskim Kongresie Rolniczym liderzy trzech organizacji zostali zaproszeni do udziału w debatach. Planowana była także konferencja prasowa Porozumienia Rolników „Zboża, oleiste, białkowe razem" i przedstawienie wniosków ze stanowiska złożonego Ministrowi Rolnictwa, ale z przyczyn technicznych nie odbyła się.

W imieniu członków Porozumienia Rolników „Zboża, oleiste, białkowe razem".
Mariusz Olejnik
Prezes Zarządu

Konferencja BASF

BASF Polska, dział Agricultural Solutions zaprosił 29 listopada 2023 r. przedstawicieli mediów rolniczych na konferencję prasową do Centrum Olimpijskiego – siedziby Polskiego Komitetu Olimpijskiego w Warszawie. Była to okazja do zaprezentowania nowości na 2024 rok i przedstawienia aktualnych działań.

- W 2023 r. BASF utrzymał pozycję lidera sprzedaży w segmencie ŚOR na polskim rynku, według badań panelowych prowadzonych przez firmę Kynetec.
- W sezonie 2024 w ofercie BASF dostępne będą cztery nowe produkty. Dwa do ochrony rzepaku: fungicyd i regulator wzrostu Architect® i fungicyd Pictor®Revy oraz dwa do produkcji zbóż: fungicydy Daxur® i Revyflex® Plus.
- W dziale Agricultural Solutions BASF Polska mają miejsce zmiany personalne. Stanowisko Country Managera od 01.10.2023 objął Andrej Sarnatsky. Zmiana następi również na pozycji Head of Technical Management – od 1 stycznia 2024 r. dr Witolda Łykowskiego zastąpi Jacek Brol.

Spotkanie z dziennikarzami otworzyła Monika Glen – Menedżer ds. Komunikacji i Serwisów Marketingowych.

Andrej Sarnatsky – nowy Country Manager Agricultural Solutions BASF Polska Sp. z o.o. wraz z Kateryną Demydas – Head of Marketing Agricultural Solutions BASF Polska podsumowali mijający rok, w którym BASF utrzymuje pozycję lidera sprzedaży w segmencie ŚOR w Polsce (według badań Kynetec). Zwrócili oni uwagę na środowisko rynkowe w Polsce: nieprzewidywalną sytuację ekonomiczną, wzrost cen środków do produkcji rolnej, spadek cen płodów rolnych, nadpodaż zbóż na rynku czy średnie plony głównych upraw poniżej przeciętnej. BASF Polska kontynuuje swoją strategię ciągłego wprowadzania innowacji na rynek, czego wyrazem są premiery aż 4 nowych produktów do ochrony rzepaku i zbóż w 2024 roku. BASF Polska zamierza także kontynuować rozwój i udoskonalać swój Program Korzyści BeneFito, dzięki któremu chce być bliżej swojego klienta końcowego, czyli rolnika.

Andrej Sarnatsky

Nowości w ochronie rzepaku na 2024 rok omówił Paweł Biliński – Crop Manager ds. Rzepaku i Słonecznika Agricultural Solutions BASF Polska. Pierwszą nowością jest fungicyd i regulator wzrostu i rozwoju roślin Architect®. Jest to rozwiązanie, które pozwoli producentom wykorzystać potencjał plonowania rzepaku. Architect® ma bowiem trojakie działanie:

- fungicyd – pozwala chronić rzepak przed najgroźniejszą chorobą: suchą zgnilizną kapustnych, a także innymi chorobami (czerń krzyżowych, mączniak prawdziwy, biała palmistość),
- architekt łanu – pozwala kształtować uprawę tak, aby osiągnąć najwyższy zwrot z inwestycji, czyli zapewnić jej dobre przezimowanie i optymalizację pokroju,
- efekty fizjologiczne – dzięki którym można wykorzystać maksymalnie potencjał plonowania, głównie poprzez uodpornienie roślin na stres.

Drugą nowością BASF w ochronie rzepaku będzie fungicyd Pictor® Revy – pierwszy produkt w tej uprawie zawierający Revysol® – najlepszy triazol na rynku. Jest on przeznaczony do stosowania w okresie kwitnienia, a jego główne zalety to:

- optymalna formulacja stworzona dla rzepaku, aby uniezależnić się od pogody,
- szerokie spektrum zwalczanych chorób (zwłaszcza zgnilizna twardzikowa) i wysoka skuteczność,
- długie okno zabiegowe.

Z kolei nowości w ochronie zbóż na 2024 rok omówili: Magdalena Pietrzak – Crop Manager ds. zbóż oraz Kamil Szpak – Specjalista ds. wdrożeń produktów. Pierwsza nowość jest skierowana głównie do producentów nastawionych na mniej intensywną uprawę zbóż, szukających uniwersalnego rozwiązania. Jest nim fungicyd Daxur®. Decydując się na niego rolnicy będą mogli zachować równowagę między dobrymi wynikami i przystępną ceną. Daxur® cechują idealnie wyważone korzyści:

- szerokie spektrum ochrony we wszystkich gatunkach zbóż,
- długotrwałe działanie dzięki sile formulacji,
- pozytywne efekty fizjologiczne,
- ekonomiczne użycie – czyli dobre plony za przystępną cenę.

Drugą nowością w ochronie zbóż jest fungicyd Revyflex® Plus przeznaczony do stosowania w zabiegu T1. To produkt skierowany do rolników chcących uzyskiwać najwyższe plony wysokiej jakości. Jest to gotowa formulacja - następca rozwiązania RevyFlex® sprzed kilku lat. Kluczowa zaleta tego produktu – innowacyjna formulacja, zapewnia producentom zbóż pewność inwestycji i skuteczność działania. Revyflex® Plus zarejestrowany jest przeciwko takim chorobom jak: mączniak prawdziwy zbóż i traw, łamliwość podstawy źdźbła, septorioza, rdza brunatna i żółta, rynchosporioza, plamistość siatkowa jęczmienia. Posiada wszystkie zalety istotne w pierwszym zabiegu w ochronie zbóż: działa już od 5°C, skutecznie chroni nawet do 50 dni, wiąże się średnio 100-krotnie mocniej z patogenem. Revyflex® Plus jest częścią systemu BASF do ochrony plantacji prowadzonych intensywnie – wraz z innymi fungicydami zawierającymi najlepszy triazol na rynku – Revysol®.

Innowacje Corteva odpowiedzią na wyzwania związane z bezpieczeństwem żywnościowym

11 października 2023 roku Corteva Agriscience przedstawiła wyniki finansowe oraz priorytety i główne kierunki rozwoju. Firma zaprezentowała także swoje innowacyjne rozwiązania, które proponuje polskim rolnikom na sezon 2024. Nowe produkty, dzięki swojej skuteczności i niskiej dawce substancji czynnej na hektar, pozwalają rolnikom zwiększyć dochodowość upraw, a także spełniają kryteria zrównoważonego rozwoju.

Andre Negreiros, Central and Eastern Europe Commercial Unit Leader w Corteva Agriscience ocenia – *W pierwszym półroczu 2023 roku Corteva osiągnęła lepsze wyniki niż rynek ogółem pomimo wpływów wojny w Ukrainie, wycofania się z rynku rosyjskiego, niekorzystnych warunków pogodowych i walutowych. Ze wstępnych danych wynika, że we wszystkich krajach Europy Centralnej i Wschodniej Corteva zwiększyła udział w rynku ochrony roślin i utrzymała silną pozycję w segmencie nasion pomimo spadków w powierzchni uprawy kukurydzy w niektórych krajach. Na wolumen sprzedaży w segmentach ochrony roślin i nasion wpłynęły strategiczne działania w ramach portfolio oraz wycofanie się ze sprzedaży w Rosji.*

Corteva Agriscience nadal inwestuje w prace badawczo-rozwojowe. Spółka jest liderem w branży w tym zakresie. Każdego dnia Corteva przeznacza prawie 4 mln USD na badania i rozwój oraz realizuje ponad 3000 projektów rocznie. Tylko do końca 2023 roku firma przeznaczy 1,3 mld USD na inwestycje R&D w segmencie nasion (63 proc.) i ochrony roślin (37 proc.). – *Zrównoważone innowacje to esencja tego, kim jesteśmy* – dodaje Andre Negreiros. – *Do 2025 roku 100 proc. nowych rozwiązań Corteva będzie spełniało nasze kryteria zrównoważonego rozwoju.*

Wśród zaprezentowanych nowości znalazły się herbicydy zawierające substancję czynną Arylex™ active: Starane™ Forte i Elipris™ (do ochrony zbóż) oraz LaDiva™ (do ochrony rzepaku). Corteva wprowadziła także nowy środek chwastobójczy do upraw kukurydzy (Principal™ Flex). Spółka rozszerza też portfolio fungicydów wprowadzając środki bazujące na substancji czynnej Inatreq™ active (Questar™ i Queen™).

LaDiva™ to nowy herbicyd (Arylex™ active) przeznaczony do stosowania jesienią solo, bez dodatku innych substancji czynnych. To rozwiązanie powschodowe, które skutecznie zwalcza chwasty w przypadku kłopotów z aplikacją produktów posiewnych np. w sytuacji wystąpienia suszy lub nadmiernych opadów deszczu. W celu uzyskania najlepszych efektów rekomendowany termin aplikacji to faza 2-4 liści właściwych rzepaku (BBCH 12-14). Zalecana

dawka to 0,25 l/ha. LaDiva™ najskuteczniej zwalcza chwasty wrażliwe znajdujące się w fazach od liścieni do 2-4 liści właściwych, takie jak bodziszek drobny, chaber bławatek, dymnica pospolita, jasnota purpurowa, komosa biała, mak polny, maruna bezwonna, niezapominajka polna, przytulia czepna, rumianek pospolity, stulicha psia, tasznik pospolity.

Queen™, to nowy fungicyd zawierający substancję czynną Inatreq™ active, która wyróżnia się całkowicie nowym miejscem działania. Środek działa w kompleksie III hamując oddychanie mitochondrialne i zaburzając wytwarzanie ATP – głównego nośnika energii. Fungicyd ma zarówno działanie zabezpieczające (do 6 tygodni), jak i lecznicze, interwencyjne (do 7-10 dni). Queen™ zastosowany w dawce 1,25 l/ha skutecznie zwalcza mączniaka prawdziwego zbóż i traw, septoriozę paskowaną liści, brunatną plamistość liści, rdzę brunatną, żółtą, rdzę brunatną żyta i rynchosporiozę zbóż, a w dawce 1,5 l/ha fuzariozę kłosów. Środek zarejestrowany jest do stosowania w uprawach pszenicy ozimej i jarej, pszenżyta ozimego i jarego oraz żyta ozimego. To numer 1 na septoriozę paskowaną liści, nawet odporną. W badaniach AHDB Queen™ (Inatreq™ active z protiokonazolem) uzyskał najwyższą ocenę skuteczności zwalczania tej groźnej choroby – 5/5. Dodatkowo, fungicyd poprzez wysoki poziom ochrony wykazuje pozytywny wpływ na jakość plonu, wyrównanie oraz MTZ. Widocznym znakiem plonotwórczego charakteru Inatreq™ active jest efekt złotego ziarna. Warto podkreślić, że jest to środek o przełomowej formulacji i-Q4™, zapewniającej m.in. bardzo precyzyjne i równomierne pokrycie roślin opryskiwanych cieczą użytkową, uniemożliwiając infekcje i rozwój patogenów grzybowych. Krople cieczy roboczej rozprowadzone są po niemal 100% powierzchni liścia. Umożliwia to jeszcze skuteczniejsze pokrycie rośliny środkiem. Substancja czynna przenika przez warstwę woskową i tworzy „aktywne zapasy" w liściach. Queen™ będzie dostępny w opakowaniach 5l i 7,5l.

Corteva zaprezentowała także nowe odmiany hybrydowe kukurydzy, w tym m.in.: P8436, P8782, P9255, które wyróżnia potencjał plonotwórczy i stabilność plonowania, a także odporność na suszę oraz wysoka tolerancja na choroby grzybowe.

P8436 to wczesny mieszaniec o FAO 230-240, a P9255 średnio późny o FAO 260-270. Obydwie odmiany mają ziarno w typie dent i zostały wyhodowane w technologii Qptimum® AQUAmax®. To mieszańce typowo ziarnowe, kompaktowe, bardzo wysoko i stabilnie plonujące w uprawie na ziarno, nawet przy okresowych niedoborach wody, o doskonałym potencjale plonu ziarna i CCM i bardzo dobrej odporności na wyleganie. Rośliny są bardzo zdrowe, równomiernie dojrzewające, niskie, o mocnych i zdrowych łodygach. Kolby są bardzo zdrowe, wyżej zawieszone, liście bardzo szerokie, szybko zakrywające międzyrzędzia. Ziarno jest grube, szybko dojrzewa i dobrze oddaje wodę.

P8782 to najnowsza odmiana kukurydzy na kiszonkę Pioneer®, która w badaniach rejestrowych COBORU uzyskała 15,5 dt suchej masy z hektara więcej w porównaniu do wzorca. Odmiana jest odporna na trudne warunki pogodowe, znakomicie plonuje, a także charakteryzuje się wyższą strawnością i energetycznością. P8782 to mieszaniec typu M3, szczególnie rekomendowany na kiszonkę, z ziarnem typu dent, który zapewnia wysoki poziom energii strawnej z hektara. Ten nowy mieszaniec daje wysokie plony biomasy, także w warunkach ograniczonej ilości wody. Odmiana została włączona do program Strefa Kiszonki.

Z powodu rosnącej presji szkodników glebowych, np. drutowców, od sezonu 2024, wszystkie odmiany kukurydzy Pioneer® są zaprawione teflutryną. W podstawowym pakiecie LumiGEN™ Premium znajdują się:

- fungicydowa zaprawa nasienna Redigo® M 120 FS (metalaksyl 20 g i protiokonazol 100 g/l), która chroni przed zgorzelą siewek powodowaną m.in. przez grzyby *Fusarium* spp. i *Pythium* spp.,
- insektycydowa zaprawa nasienna (teflutryna w ilości 200 g/l), która chroni przed larwami drutowców,
- biologiczna zaprawa nasienna Lumidapt Optima®, która stymuluje rozwój systemu korzeniowego, pozwala na lepsze pobieranie składników pokarmowych i wody oraz pobudza rośliny do lepszego startu, zapewniając im szybszy i równomierny rozwój.

Za opłatą dostępny jest pakiet zapraw LumiGEN™ FULL, który zawiera dodatkową zaprawę nasienną odstraszającą ptaki Korit® 420 FS (ziram w ilości 420 g/l).

BAYER

SIVANTO® energy

USUWA SZKODNIKI
PO PROSTU

Odzyskaj kontrolę
z nowym Sivanto Energy.

600 294 400
Zapytaj o nasiona Dekalb i środki ochrony roślin Bayer

Nowy insektycyd do efektywnego zwalczania szkodników w rzepaku

Wygodny w stosowaniu, dwuskładnikowy preparat o szybkim i długotrwałym działaniu

Zawiera nową substancję aktywną, doskonały komponent w zapobieganiu powstawania odporności

GRUNT TO ZRÓWNOWAŻENIE

Sivanto® Energy – ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć szczególną uwagę na stosowane zwroty wskazujące na rodzaj zagrożenia i symbole ostrzegawcze umieszczone w etykietach oraz przestrzegaj zalecanych środków bezpieczeństwa.

Bayer Sp. z o.o., tel. 22 572 36 12
Al. Jerozolimskie 158, 02-326 Warszawa
www.agro.bayer.com.pl

Zmiany w ochronie i odżywianiu roślin – konferencja z okazji 30-lecia SUMI AGRO

Zmiany na rynku środków ochrony roślin oraz innowacyjne metody odżywiania roślin azotem to wiodące tematy konferencji, która została zorganizowana przez SUMI AGRO z okazji 30-lecia obecności firmy na polskim rynku.

Trzy dekady SUMI AGRO w Polsce

Od trzech dekad polscy rolnicy korzystają ze środków oferowanych przez SUMI AGRO. Skuteczność tych produktów sprawiła, że marka stała się synonimem jakości i innowacji w dziedzinie ochrony roślin. Wymownym dowodem na potwierdzenie tych słów jest pozycja lidera krajowego rynku insektycydów, którą spółka zawdzięcza swoim flagowym środkom, jakimi niewątpliwie są MOSPILAN 20 SP i INAZUMA 130 WG. W ofercie produktów z tej kategorii nie brakuje też nowych rozwiązań, które odpowiadają na zmieniające się potrzeby rynku.

– Przez 30 lat obecności na polskim rynku w naszym portfolio pojawiło się wiele innowacyjnych środków ochrony roślin. Pozwoliły one w swoim czasie zbudować zaufanie do marki. Dziś daje to naszej firmie renomę pozwalającą z sukcesami wprowadzać kolejne rozwiązania w dziedzinie ochrony, biostymulacji i odżywiania roślin – mówi Urszula Filipecka, dyrektor marketingu SUMI AGRO Poland.

Większy plon dzięki mikrobiologii

Maksymalizowanie efektywności upraw jest naturalnym celem każdego rolnika. SUMI AGRO od początku swojej działalności wspiera rolników w realizacji tego zadania, między innymi poprzez dostarczanie rozwiązań do ochrony plantacji przed agrofagami. Obok preparatów chemicznych firma posiada w portfolio także biologiczne środki ochrony roślin takie jak Isomate CTT i CLS, Isonet Z i Mevalone.

Kolejnym krokiem na drodze do zwiększania plonu, jaki proponuje firma, jest preparat ENCERA. To mikrobiologiczny produkt oparty na unikatowym szczepie bakterii Gluconacetobacter diazotrophicus. Bakterie te wchodzą w związki symbiotyczne z roślinami, ułatwiając im pobór azotu dostępnego w glebie i powietrzu. Ma to wpływ na uzyskanie wyższego i lepszego jakościowo plonu, przy zachowaniu optymalnego nawożenia azotowego. Warto podkreślić, że unikalną cechą preparatu ENCERA jest jej zdolność do systemicznego przemieszczania się po wszystkich częściach rośliny i zapewniania dostępności azotu przez cały sezon, bez względu na warunki pogodowe. Ponadto posiada on szerokie zastosowanie – można go aplikować m.in. w uprawach rolniczych, warzywniczych, strączkowych, a także w truskawce.

Wyzwania w ochronie kukurydzy

W nadchodzącym czasie nastąpią istotne zmiany w zakresie zwalczania chwastów w uprawie kukurydzy. To efekt decyzji o wycofaniu ze stosowania środków chwastobójczych zawierających s-metolachlor. Produkty te dostępne będą w sprzedaży tylko do połowy 2024 roku. Plantatorzy kukurydzy, którzy już poszukują rozwiązań mogących z powodzeniem zastąpić wycofane środki, bez problemu znajdą je w portfolio SUMI AGRO.

Zwolennikom zabiegów przedwschodowych z pewnością przypadnie do gustu trójskładnikowy herbicyd TONALE, który skutecznie eliminuje konkurencję kukurydzy w walce o światło i substancje odżywcze. Z kolei do zabiegów powschodowych warto wybrać preparat CLICK PREMIUM 400 SC. Oba te herbicydy kompleksowo zwalczają chwasty w kukurydzy, a ich użycie zapewnia zarówno wysoką skuteczność, jak i komfort stosowania.

W odpowiedzi na rosnące zagrożenie dla plantacji kukurydzy ze strony omacnicy prosowianki SUMI AGRO proponuje środek pozwalający skutecznie eliminować gąsienice tego szkodnika. Insektycyd MIMIC bazuje na tebufenozydzie

– jedynej na rynku substancji z grupy pochodnych diacylohydrazyn. Substancja ta imituje hormon linienia omacnicy prosowianki. Dzięki temu żerowanie larw kończy się w ciągu 24 godzin i następuje przedwczesne i śmiertelne linienie.

Doświadczenie, któremu można zaufać

Firma SUMI AGRO, z 30-letnią obecnością na polskim rynku, posiada wiedzę i doświadczenie niezbędne

w planowaniu ochrony, biostymulacji i odżywiania różnych rodzajów upraw. Kolejne środki pojawiające się w ofercie SUMI AGRO potwierdzają, że firma doskonale rozumie potrzeby polskiego odbiorcy, a przy tym dostosowuje swoje portfolio do zmieniających się wymogów rynku.

– *Prezentujemy dziś innowacyjne rozwiązanie - produkt ENCERA, który wiąże azot atmosferyczny do zwiększania wydajności upraw, a także nowoczesne metody ochrony herbicydowej i insektycydowej kukurydzy. Te przełomowe technologie są owocem intensywnej współpracy między naukowcami a praktykami, którzy zapewniają ich skuteczność oraz bezpieczeństwo zastosowania. Nasza firma, przez trzy dekady obecności na rynku, zbudowała sobie wizerunek godnego zaufania partnera dla rolników. Dzięki temu, nasi klienci bez obaw sięgają po nasze nowatorskie środki, mając pełne przekonanie o ich efektywności i niezawodności. Wspieramy rolników w dążeniu do osiągnięcia wyższych plonów przy jednoczesnym zachowaniu racjonalnego podejścia do nawożenia azotowego, co jest kluczowe w dzisiejszej zrównoważonej rolniczej praktyce. Wychodzimy także naprzeciw wycofywanym substancjom czynnym w ochronie kukurydzy, oferując produktu – TONALE i CLICK PREMIUM, które z powodzeniem mogę je zastąpić przy zachowaniu bardzo wysokiej skuteczności działania i bezpieczeństwa dla roślin* – podkreśla Jacek Preuss, starszy specjalista ds. produktów rolniczych SUMI AGRO Poland.

SUMI AGRO POLAND jest częścią wywodzącej się z Japonii SUMITOMO CORPORATION. Obecnie spółki należące do grupy obecne są w 36 krajach. Polska spółka powstała w 1994 roku i od tego czasu jej portfolio produktowe jest konsekwentnie rozszerzane. Przez dekady działalności oferta oryginalnych środków ochrony roślin została rozszerzona o materiał siewny, specjalistyczne nawozy dolistne, biostymulatory, czy adiuwanty. Spółka oferuje także biologiczne preparaty do ochrony i odżywiania roślin. Dzięki tak szerokiemu i innowacyjnemu asortymentowi SUMI AGRO może zapewnić rolnikom kompleksowe zaopatrzenie.

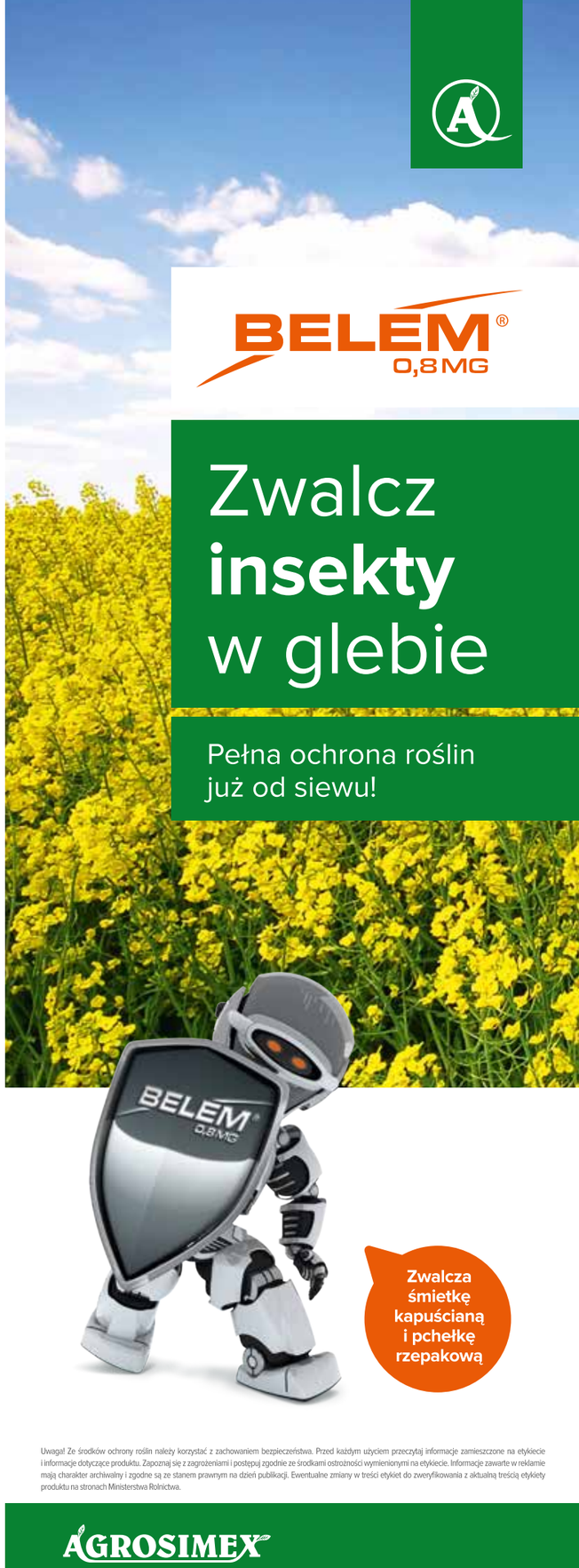

Kolejny rekord przerobu rzepaku w Polsce pobity!

Przerób rzepaku w 2023 roku w zrzeszonych w Polskim Stowarzyszeniu Producentów Oleju tłoczniach wyniósł łącznie 3,52 mln ton przewyższając 2022 rok aż o 246 tys. ton i o 240 tys. ton nasion w do tej pory rekordowym pod tym względem 2021 roku. Wysoka podaż surowca w kraju i dobra sytuacja popytowa na rynku oleju rzepakowego wzmogły aktywność lokalnych producentów, dzięki czemu przemysł olejarski wysuwa się na jedną z wiodących specjalizacji polskiego przetwórstwa rolno-spożywczego.

Tak wysoki wzrost przerobu rocznego był możliwy dzięki utrzymującemu się wysokiemu przerobowi kwartalnemu, który w 2023 roku każdorazowo istotnie przewyższał wolumen 800 tys. ton. Było to możliwe dzięki dużej dostępności surowca praktycznie przez cały ten okres, co również ograniczyło tradycyjne spadki przerobu w drugim kwartale. Szczyt przerobu nastąpił w ostatnich trzech miesiącach roku, kiedy to członkowie PSPO przerobili historyczne 943 tys. ton nasion.

Rekordowy przerób przełożył się oczywiście także na bardzo wysoką podaż oleju rzepakowego, która wyniosła aż 1,5 mln ton tj. 146 tys. ton więcej w porównaniu do rekordowego pod tym względem 2022 roku. Jednocześnie na uwagę zwraca *status quo* jeśli chodzi o produkcję oleju rafinowanego, która w ostatnich dwóch latach osiągnęła dokładnie taki sam poziom 547 tys. ton.

Można powiedzieć, że w krajowej branży olejarskiej rekord goni rekord, bo po najlepszych w historii zbiorach rzepaku Polsce w 2023 roku mamy niesamowity progres w przerobie nasion. Te niemal 250 tys. ton nasion więcej zagospodarowane przez członków PSPO odpowiada ilości, jaką mógłby przerobić nowy zakład średniej wielkości. To pokazuje potencjał naszego przemysłu, a także wysoki stopień zintegrowania z rodzimym rolnictwem

powiedział **Mariusz Szeliga**,
Prezes Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju.

Cieszy przekroczenie magicznej bariery 3,5 mln ton nasion przerobionych w PSPO, jak również niesamowity wzrost uzysku oleju rzepakowego, który wzmagało wysokie zaolejenie nasion średnio przekraczające 42,5%. Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę na rekordowe niski udział rafinatu, bo jedynie 36%, co oznacza, że realnie to biopaliwa zagospodarowują 2/3 podaży naszego oleju rzepakowego

podsumował **Adam Stępień**,
Dyrektor Generalny PSPO.

Wysoki i pewny plon dla rolnika i zrównoważenie dla planety – to cechy oferty Bayer

Bayer zaprezentował w styczniu nowości w swojej ofercie na sezon 2024
- dwie nowe odmiany kukurydzy marki DEKALB,
- produkty do ochrony upraw przed chwastami i chorobami grzybowymi,
- narzędzie cyfrowe ResiYou do kontroli pozostałości środków ochrony roślin.

– Nasze odmiany DEKALB, w połączeniu z flagowymi produktami w ochronie roślin, pozwalają rolnikom uzyskać wysoki i pewny plon. Pracujemy też nad wdrażaniem rozwiązań i popularyzacją praktyk pomagających zaoszczędzić zasoby i zmniejszyć emisje. W tym roku proponujemy również nowe narzędzie digitalowe, które pozwala kontrolować poziom pozostałości ŚOR – powiedziała Iwona Krych-Stec, dyrektor marketingu Crop Science w Bayer na Polskę, Kraje Bałtyckie, Czechy i Słowację.

Kontrola nad szkodnikami z Sivanto Energy – teraz w wielu uprawach

W minionym roku Bayer wprowadził na rynek insektycyd do ochrony rzepaku przed szkodnikami – Sivanto Energy. To połącznie flupyradifuronu (grupa IRAC 4D) i deltametryny (grupa IRAC 3A). Szczególne zainteresowanie wzbudził flupyradifuron, ponieważ jest to innowacyjna substancja aktywna, która po raz pierwszy została zastosowana do nalistnej ochrony upraw polowych. Dzięki niej rolnicy zyskali nowe narzędzie w walce z narastaniem odporności.

Od 2024 roku produkt można stosować w pszenicy ozimej i jarej do zwalczania skrzypionek oraz w kukurydzy na mszycę, omacnicę prosowiankę, słonecznicę orężówkę, zachodnią kukurydzianą stonkę korzeniową.

Sivanto Energy jest odpowiedni również dla upraw i zastosowań małoobszarowych przeciw żółwinkowi zbożowemu w pszenicach i szkodnikom w kukurydzy cukrowej, prosie i sorgu. Ciekawym zastosowaniem jest możliwość zwalczania skoczka amerykańskiego (Scaphoideus titanus). Ten szkodnik jest wektorem chorób fitoplazmatycznych w winorośli, a więc korzyść ze zwalczenia skoczka może być podwójna.

Pozostałości pod kontrolą z ResiYou

Bayer wprowadza nowe narzędzie do kontrolowania poziomów pozostałości środków ochrony roślin – w tym sezonie dla producentów truskawek. ResiYou to inteligentne narzędzie do zarządzania pozostałościami, które nie tylko dostarcza symulację różnych programów ochrony, ale pozwala na przewidywanie zgodności z wymaganiami odbiorców.

Nowe uprawy w ResiYou będą dodawane sukcesywnie. Produkt udostępniony zostanie w sklepie internetowym Bayer (https://sklep.agro.bayer.com.pl/).

„Kometa" dla każdego rolnika

Rok 2024 to również nowe otwarcie w programie „Kometa" dla rolników, którzy zrealizują fakturowy zakup produktów Bayer. Każda taka transakcja jest premiowana punktami, które można wymieniać na nagrody – np. karty przedpłacone czy podarunkowe. Zachęca również podwyższona punktacja np. dla Maister Power 42,5 OD, Huzar Activ Plus, Delaro Forte, Luna czy nasion kukurydzy Dekalb z palety ogólnej.

Przecenione lub podejrzanie tanie pestycydy w Internecie? Rolniku, nie daj się nabrać!

Ruszył sezon zakupów środków ochrony roślin. To właśnie teraz w Internecie pojawiają się kuszące oferty na tanie pestycydy, a obwoźni sprzedawcy zachęcają wszelkiego rodzaju okazjami: przecenami lub niską ceną. Czy warto z nich skorzystać?

W Internecie można kupić już niemal wszystko. Z każdym rokiem na aukcjach internetowych pojawia się także coraz więcej ofert środków ochrony roślin. Niestety niektóre z nich dotyczą produktów wycofanych, pochodzących z zagranicy i wyróżniających się zaniżoną ceną. Dlatego Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin we współpracy z Krajową Administracją Skarbową, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Policją rozpoczęło właśnie kolejną edycję kampanii „Kupując podróbki, tracisz wiele razy!”. W ramach wspólnych działań przygotowano m.in. listę dobrych praktyk, które pozwolą Ci sprawdzić, czy sprzedawca środków ochrony roślin działa legalnie.

Zanim zdecydujesz się skorzystać z super oferty lub po prostu kupić produkt od nieznanego sprzedawcy w Internecie sprawdź, czy:

- Jest legalnie działającym sprzedawcą kontrolowanym przez PIORIN i znajduje się w rejestrze www.piorin.gov.pl
- Oferowane przez niego środki ochrony roślin są zarejestrowane w Polsce. Rejestr znajdziesz tu: https://www.gov.pl/web/rolnictwo/rejestr-rodkow-ochrony-roslin
- Sprzedawca wystawi Ci dowód zakupu za zakupione produkty (paragon lub fakturę)
- Produkt posiada etykietę w języku polskim na trwałe przytwierdzoną do opakowania
- W internetowym sklepie sprzedawca podał wszystkie swoje dane: nazwę firmy, NIP oraz adres działalności.

Pamiętaj także, że zakup nielegalnych, w tym podrobionych środków ochrony roślin przez Internet stwarza niebezpieczeństwo dla listonoszy, kurierów i innych osób transportujących takie produkty. Z jednej strony kierowca może nieświadomie przewozić niebezpieczne substancje w sposób nieprawidłowy, stwarzając zagrożenie dla siebie i innych uczestników ruchu oraz dla środowiska. Z drugiej strony osoba, która narusza obowiązki lub warunki wynikające z przepisów ADR, podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 zł do 10 000 zł.

Jeśli kupujesz środki ochrony roślin w sklepie i przewozisz je samodzielnie, jesteś wyłączony spod przepisów ADR, o ile transportujesz środki w opakowaniach detalicznych i w taki sposób, by nie dopuścić do rozlania preparatów i powstawania zanieczyszczeń miejscowych. Ale pamiętaj, że taki transport wymaga dużej ostrożności. Niewielkie ilości preparatów najlepiej transportuj w szczelnym i zamykanym, plastikowym pojemniku. W przestrzeni ładunkowej ze środkami ochrony roślin nie wolno przewozić ludzi i zwierząt.

Więcej informacji na temat oryginalnych środków ochrony roślin, a także odpowiedzialnego oraz zgodnego z prawem zakupu i stosowania środków ochrony roślin znajdziesz na platformie edukacyjnej Akademia PSOR.

ADAM STĘPIEŃ
Dyrektor Generalny
Krajowej Izby Biopaliw

W biopaliwach wciąż jest dużo do zrobienia, czyli

5 – 2 = 7

Początek roku to dobry czas na opracowywanie planów działania, bo przecież nic tak nie motywuje, jak ciężar wcześniej postawionych przed sobą planów i ambitnych celów. To także dobry moment na to, aby w sposób systemowy podejść do wszystkich czekających nas wyzwań, żeby w tzw. międzyczasie nic nas nie zaskoczyło, a nasze niedookreślone w odpowiednim na to momencie założenia nie postawiło przed faktem dokonanym.

W biopaliwach w tym kontekście można powiedzieć: bez zmian. O ile bowiem w obszarze Narodowego Celu Wskaźnikowego i towarzyszących mu przepisów wykonawczych mamy względny (no właśnie względny jedynie…) spokój do końca 2025 roku, to przecież nie zamyka to naszej listy zadań. Wręcz przeciwnie, daje sposobność, aby nimi właśnie się teraz, a nie wtedy kiedy będzie już za późno, rzetelnie zająć. Szczególną zawsze motywacją do wszelkich priorytetyzacji i planowania jest zmiana władzy, co niedawno w Polsce nastąpiło, a także okazje do skonfrontowania z ministrami czy parlamentarzystami własnych oczekiwań i potrzeb. 1 lutego 2024 roku odbyło się wspólne posiedzenia Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności oraz Komisji Klimatu i Środowiska Senatu RP na temat „Przyszłości i rozwoju energetyki odnawialnej w Polsce” i było ono właśnie taką okazją do zaprezentowania przez przedstawicieli Krajowej Izby Biopaliw kluczowych w opinii branży wytwórczej biokomponentów wyzwań stojących przed krajowym rynkiem biopaliw transportowych i generalnie procesem dekarbonizacji transportu, który również i w Polsce musi istotnie przyspieszyć w najbliższym czasie.

Wyzwania te moglibyśmy zreasumować w następujących punktach:

1.

Pilne opracowanie i przedłożenie Komisji Europejskiej nowego raportu dotyczącego typowych emisji gazów cieplarnianych na poziomie województw (NUTS2) dla upraw kukurydzy i rzepaku przeznaczonych do produkcji odpowiednio, bioetanolu i biodiesla.

Jeśli Polska nie przedłoży w najbliższych miesiącach zgodnego z metodyką RED2 opracowania dotyczącego emisji rolniczych na potrzeby rynku biopaliw grozi nam realne załamanie w sektorze najpierw rzepaku, którego zbiory zaczynają się już w lipcu, a następnie kukurydzy, której ziarno jest podstawowym surowcem do produkcji bioetanolu w Polsce. Alternatywnie bowiem do określonych

tą ścieżką metodologiczną tzw. typowych wartości emisji rolniczych mogą mieć zastosowanie wartości rzeczywiste emisji liczone indywidualnie od każdego z gospodarstw rolnych, co jest na chwilę obecną w przypadku Polski w szerokiej praktyce niemożliwe do wdrożenia. W systemie dostaw surowców do produkcji biopaliw uczestniczy bowiem ponad 150 tys. gospodarstw rolnych, wśród których dominują gospodarstwa rodzinne, a średnia wielkość tych gospodarstw, w szczególności na tle innych państw członkowskich, wciąż pozostaje relatywnie nieduża. Potencjalna zatem konieczność kalkulacji emisyjności towarzyszącej uprawie każdej partii surowca stałaby się nie tylko ogromnym problemem natury technicznej i organizacyjnej, ale wręcz barierą rynkową dla znacznej części dostawców – producentów rolnych. To z kolei oczywiście wpływałoby negatywnie na ich konkurencyjność rynkową, a w dalszej konsekwencji obniżyłoby generalny poziom opłacalności prowadzonej działalności rolniczej.

Przedłożenie nowego raportu do Komisji Europejskiej celem uzyskania decyzji zatwierdzającej pozostaje w bezpośredniej gestii i kompetencji państw członkowskich, a więc – w przypadku Polski – Ministerstwa Klimatu i Środowiska w ramach Rządu RP, tym niemniej konieczne jest wypracowanie odpowiedniej formuły współpracy z merytorycznie właściwym dla rolnictwa resortem, dlatego też zwróciliśmy się już w tej sprawie także do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Czesława Siekierskiego.

działanie to wymaga pilnego podjęcia i powinno zostać zakończone przedłożeniem raportu do Komisji Europejskiej do końca maja br.

2.

Pełna transpozycja w obszarze transportu, z uwzględnieniem interesów rolnictwa i krajowych wytwórców biokomponentów, do prawodawstwa krajowego przepisów dyrektywy 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (tzw. RED2).

działanie to wymaga pilnego podjęcia i powinno zostać zakończone przyjęciem stosownej nowelizacji ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych maks. w 3. kwartale br. z terminem wejścia w życie od dnia 1 stycznia 2025 r.

3.

Intensyfikacja prac nad praktycznym wdrożeniem szeregu elementów pakietu FIT FOR 55, (ponad zasadniczą dla sektora transportu drogowego dyrektywą RED3, o której mowa poniżej w pkt 7) w szczególności rozporządzeń wykonawczych Komisji Europejskiej nakładającej konkretne już obowiązki dekarbonizacyjne na przedsiębiorstwa począwszy już od 2025 roku m.in. w zakresie promowania zrównoważonych paliw lotniczych (tzw. SAF, z ang. *Sustainable Aviation Fuel*) oraz ograniczania emisji gazów cieplarnianych w żegludze (FuelEU Martime).

działanie to wymaga pilnego podjęcia i powinno zostać zakończone przyjęciem stosownych aktów prawnych maks. w 3. kwartale br. z terminem wejścia w życie od dnia 1 stycznia 2025 r.

4.

Rozpoczęcie prac nad urynkowieniem w Polsce biopaliwa B20, które może być nie tylko ważnym uzupełnieniem krajowego miksu paliwowego w ramach paliwa flotowego i/lub rolniczego zwiększając bezpieczeństwo ich dostaw, ale także doskonałą alternatywą dla wolumenu ponad 200 tys. ton estrów metylowych mającego obecnie zastosowanie w produkcji biopaliwa B100 kierowanego w całości przez podmioty zobowiązane do realizacji Narodowego Celu Wskaźnikowego na rynki zewnętrzne.

działanie to wymaga pilnego podjęcia i powinno zostać zakończone przyjęciem stosownego aktu prawnego (uwzględniającego uzyskaną wcześniej zgodę KE na notyfikację obniżenia podatku akcyzowego) maks. w 2. kwartale 2025 r. z terminem wejścia w życie od dnia 1 stycznia 2026 r.

5.

Wprowadzenie możliwości odbioru odnawialnej energii elektrycznej o minimalnym śladzie węglowym z sieci na podstawie umów PPA (*Power Purchase Agreement*) jako opcja na ograniczanie emisji z działalności przedsiębiorstw nie posiadających możliwości bezpośredniego przyłącza energii ze źródła odnawialnego.

działanie to wymaga pilnego podjęcia i powinno zostać zakończone uruchomieniem stosownego programu pomocowego NFOŚiGW z początkiem 2025 r.

6.

Uruchomienie wsparcia inwestycyjnego, z którego będą mogły skorzystać m.in. przedsiębiorstwa wytwórcze biokomponentów, przetwórcy rzepaku oraz inwestorzy w obszarze biogazu rolniczego i biometanu, ukierunkowanego na ograniczenie śladu węglowego oferowanych produktów i poprawę efektywności energetycznej procesów przemysłowych.

działanie to wymaga pilnego podjęcia i powinno zostać zakończone uruchomieniem stosownego programu pomocowego NFOŚiGW z początkiem 2025 r.

7.

Rozpoczęcie prac koncepcyjnych dotyczących implementacji do prawodawstwa krajowego nowej dyrektywy biopaliwowej RED3 nakładającej niezwykle ambitne cele w obszarze dekarbonizacji sektora transportu, których realizacja nie ma szans na urzeczywistnienie bez konkretnego wkładu ze strony sektora zrównoważonych biopaliw konwencjonalnych stanowiących jednocześnie jedyne realne źródło w UE pasz wysokobiałkowych w postaci śruty rzepakowej i DDGS.

działanie to powinno zostać zakończone przyjęciem stosownej ustawy maks. w 2. kwartale 2025 r. z terminem wejścia w życie od dnia 1 stycznia 2026 r.

Jak zatem widać, z „biopaliwowej piątki”, z którą poszliśmy jako Polska Koalicja Biopaliw i Pasz Białkowych na pamiętne obrady Okrągłego Stołu Zbożowego w marcu 2023 roku, zrobiła się siódemka, pomimo że dwie bardzo ważne kwestie tj. wdrożenie benzyny E10 oraz trwałe uregulowanie współczynnika redukcyjnego NCW jako gwarantu dla polskich surowców rolnych i biopaliw udało się „załatwić” legislacyjnie w ramach tzw. specustawy biogazowej autorstwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Teraz jednak czas na kolejne przysłowiowe byki za rogi, wśród których niekwestionowanym priorytetem dla nas wszystkich powinien być temat opracowania raportu w sprawie emisyjności krajowego rzepaku i kukurydzy tj. pkt 1 z powyższej listy. Dyskutowaliśmy o tym w szerokim gronie koalicjantów biopaliwowych pod koniec lutego br. z dwoma wiceministrami: rolnictwa i rozwoju wsi Stefanem Krajewskim oraz klimatu i środowiska Miłoszem Motyką. Temat „ciągnie się” już od dobrych kilku miesięcy i na tej dyskusji na pewno nie może się zakończyć – jeśli chodzi o zaangażowanie obu resortów. Licząc na pomoc administracji pojegajmy jednak cały czas przede wszystkim na sobie, dlatego ważne jest, aby rolnicy nie odmawiali udziału w badaniu ankietowym, którego uruchomienie czeka nas niechybnie w najbliższym czasie, a dzięki któremu będzie można zrealizować to trudne, ale jakże ważne zadanie.

JACEK CIECHANOWSKI

Grzyb nieśmiertelności

Ten grzyb jest bardzo charakterystyczny. Ma wyraziste barwy i lśniącą, jakby polakierowaną lub pokrytą laką powierzchnię owocnika. Stąd też polska nazwa gatunku *Ganoderma lucidum*, lakownica żółtawa.

Nieczęsto spotyka się grzyby tego gatunku w Polsce. Czerwona Lista nadaje im status R – rzadkiego, zagrożonego wymarciem. Wyrastają na drewnie. Rzadko na żywym drzewie, częściej na pniakach martwych dębów, klonów, grabów, olch a czasem innych drzew liściastych. Młode huby pojawiają się latem i jesienią nisko, tuż przy ziemi, u podstawy drzew lub na ich korzeniach.

Mają wyraziste barwy – początkowo cytrynowe, później żółtoczerwone aż do ciemnoczerwonych, z kontrastującą, białą strefą przyrostu na krawędzi. Powierzchnia kapelusza jest twarda, nierówna, pręgowana i pokryta nieregularnymi bruzdami. Dojrzałe huby wraz z intensywnie czerwonymi trzonami połyskują przepięknie. A wtedy zaczynają uwalniać miliardy zarodników, które pod wpływem tajemniczych cyrkulacji powietrza unoszą się w górę i osiadają na powierzchni grzyba gęstą, matową, czerwono-brązową powłoką. Czasem wszakże deszcz spłucze to wszystko i przywróci lakownicy należny jej blask.

Owocniki są jednoroczne. Ale mogą się utrzymywać w dobrej formie nawet przez kilka miesięcy. Młode huby pojawiają się od lipca do listopada. Na starość parcieją i tracą połysk.

Jeśli pamiętamy, że owocniki to jedynie rozrodcza struktura grzyba, musimy zrozumieć, że istotę lakownicy żółtawej stanowi grzybnia, która kolonizuje drewno dobre kilka lat przed tym, zanim pojawią się huby. Jeśli atakuje żywe drzewo, uznajemy ją za pasożyta. Po śmierci drzewa grzyb w dalszym ciągu korzysta z martwego drewna i potrafi znaleźć

w nim substancje odżywcze. Najczęściej spotykamy grzyby tego gatunku, które realizują swoją życiową misję w formie saprotroficznej, tj. rozkładając organiczne resztki martwego drewna. Efektem działania lakownicy jest biała zgnilizna drewna.

W Polsce lakownica żółtawa podlega ochronie od 1995 roku. Obecnie jest to ochrona częściowa, co oznacza, że po uzyskaniu stosownych zezwoleń dopuszcza się zbieranie owocników w celach gospodarczych. Ale przecież nie do jedzenia. Wszak lakownice są powszechnie uważane za grzyby niejadalne.

A jednak jest na nie popyt. Przypisuje się im bowiem niezwykłe wprost właściwości lecznicze. Nazywa się je nawet grzybami nieśmiertelności.

W tradycyjnej medycynie Dalekiego Wschodu stosowano je jako środek na wiele chorób, dający wieczną młodość i gwarantujący długowieczność. Pierwsza historyczna wzmianka o leczniczym wykorzystaniu lakownicy pochodzi z III wieku p.n.e., z czasów panowania cesarza Qin Shi Huang, który zjednoczył Cesarstwo Chin. Ten władca, przedstawiany na rycinach jako starzec z rozwichrzoną brodą i dziwaczną czapką na głowie, miał obsesję na punkcie własnej śmierci. To on właśnie przygotował dla siebie grobowiec strzeżony przez 8 tysięcy terakotowych wojowników naturalnej wielkości. Ponad wszystko jednak pragnął żyć wiecznie. Wysłał emisariuszy na wyspę, gdzie – jak sądził – na boskiej górze przebywali nieśmiertelni. Chińskie mity opisują ich pałace zbudowane z czystej bieli wśród drzew rodzących klejnoty. Na górze Penglai nie było śmierci ani nawet zimy. Wszędzie za to można było znaleźć miski ryżu i kielichy wina, z których nie ubywa, bez względu na to, ile ludzie z nich zjedzą i wypiją. Tam też rosły magiczne grzyby, leczące każdą dolegliwość, zapobiegające starzeniu się, a nawet pozwalające wskrzeszać umarłych. Jednak nie udało się cesarzowi tą drogą osiągnąć celu. Kazał więc zrównać górę z ziemią. Później zaś złożył swoje nadzieje w ręce nikczemnego szarlatana, który karmił go cynobrowymi pigułami rzekomego eliksiru zapewniającego wieczne życie. Zamiast tego, zawarty w domniemanym leku siarczek rtęci zabił cesarza na amen.

Ganoderma lucidum znana jest powszechnie jako Reishi albo Ling Zhi. Płacono za nią więcej niż za złoto. W starożytnych Chinach tylko cesarze mogli z niej czerpać korzyści. W tamtej epoce władcy Wschodu opłacali całe ekspedycje poszukiwawcze. Obfity zbiór był pretekstem do radosnego świętowania. Uznawano te grzyby za dar bogów i otaczano religijną czcią. Pisano o nich wiersze i śpiewano pieśni. Przez tysiąclecia stosowano je w tradycyjnej medycynie Wschodu przypisując im działanie obniżające ciśnienie krwi, wykrztuśne, przeciwbakteryjne, antywirusowe, przeciwgrzybicze, przeciwnowotworowe, przeciwalergiczne, zapobiegające wielu innym schorzeniom i przedłużające życie. Huby zwane Reishi służyły także za talizmany i wśród taoistów uważane były za symbol nieśmiertelności, pozwalający przepędzić na cztery wiatry wszelkie demony.

Przekonanie o nadzwyczajnych prozdrowotnych właściwościach lakownicy żółtawej utrzymuje się niezachwianie w społeczeństwach azjatyckich do dziś. A – ponieważ świat stał się globalną wioską – także w innych regionach Ziemi, nie wyłączając przecież Europy, spotkać można amatorów tego grzyba. Skoro jest popyt, trzeba zapewnić podaż. I tak już ponad pół wieku uprawia się te grzyby w sztucznych warunkach. Pionierami w tym są Azjaci, jednak i nasze, polskie firmy z powodzeniem prowadzą uprawy i oferują zainteresowanym kostki substratu, na którym można wyhodować sobie własne lakownice wprost w garażu czy w piwnicy. Ja nie podejmowałem takich prób ani też nie znam osobiście nikogo, komu by to się powiodło, więc podaję to tylko jako ciekawostkę.

Zachęcam jednak do poszukiwań lakownicy w naturze. Spacery w starym lesie, ruch i przebywanie na świeżym powietrzu, na pewno w jakimś stopniu potwierdzą prozdrowotne właściwości tego grzyba, nawet gdyby – koniec końców – nie udało się go wcale znaleźć.

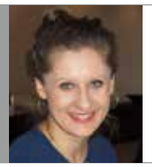

SONIA KAMIŃSKA-
-STĘPIEŃ

Z wizytą w helskim FOKARIUM

Fot. Paulina Bednarek / Stacja Morska IO UG

Fokarium w Helu jest częścią Stacji Morskiej Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego. Fokarium powstało w celu odtworzenia i ochrony kolonii fok szarych w rejonie południowego Bałtyku. Z założenia jest to placówka badawczo-hodowlana, dzięki której w przyszłości foki znów zasiedlą południową część Morza Bałtyckiego, a jednocześnie ośrodek rehabilitacji osobników chorych i osłabionych. Wyleczone foki są wypuszczane na wolność, podobnie jak przychówek hodowlanego stada. Ośrodek spełnia ważną rolę pomocniczą w odtwarzaniu bałtyckiej populacji tego gatunku. Ratuje foki chore, dostarcza młode. Zaznajamia ludzi z problemami ekologicznymi Bałtyku i jego mieszkańców.

Powrót do przeszłości

A całego zamieszania narobił Balbin 31 marca 1992 roku, kiedy to jako młody samiec został znaleziony na słonecznych plażach Juraty. Od tego dnia, rozwijając badania biologiczne, weterynaryjne i hodowlane nad fokami, helski ośrodek w sposób praktyczny wspomaga międzynarodową akcję odtwarzania i ochrony zasobów tych zwierząt na Bałtyku. Wyleczone tu foki, podobnie jak uzyskany z hodowli przychówek wypuszcza się na wolność. Są one obiektami prowadzonych obserwacji naukowych.

Wypuszczanie fok ma na celu także uzupełnienie strat, jakie ich bałtycka populacja ponosi wskutek nierozważnej działalności człowieka (zanieczyszczeń morza, rybołówstwa, zakłóceń). Czyni się to także po to, aby foki szare żyjąc w obrębie całego morza, spełniały pozytywną rolę drapieżnika i były testerem czystości morskiego ekosystemu, w tym jakości ryb, które konsumuje człowiek. W fokarium bada się m.in. zachowanie fok, sposoby odżywiania i ich dietę, wiek, trasy wędrówek, zatrucie tkanek substancjami toksycznymi, a także stan zapasożycenie oraz ustala najważniejsze zagrożenia i przyczyny śmierci tych zwierząt.

Zapoznając się z historią życia fok, zwiedzający fokarium poznają problemy ochrony przyrody Bałtyku. Pracownicy placówki uczą i informują wszystkich, którym tego rodzaju wiedza jest potrzebna – od dzieci po polityków. Dla młodzieży szkolnej prowadzony jest specjalny projekt edukacyjny pn. „Błękitna Szkoła".

Bałtyckie foki

Codzienność – foki wiodą wodno-lądowy tryb życia. Na lądzie ich ruchy są powolne i niezdarne, w wodzie pływają znakomicie. Mogą pływać zarówno na brzuchu, jak i na grzbiecie. Potrafią spać na lądzie, unosząc się na powierzchni wody lub pod wodą (wynurzenie w celu zaczerpnięcia powietrza odbywa się automatycznie, prawie bezwiednie, bez przerywania snu). Lubią leżeć godzinami bez ruchu, wygrzewając się na słońcu.

Foki pospolite przebywają głównie w wodach płytkich, w pobliżu piaszczystych plaż, w przesmykach, ujściach rzek i na małych wysepkach. Tworzą kolonie liczące do kilkuset sztuk. Nie odbywają dłuższych wędrówek, oddalając się od swoich siedlisk najwyżej o 10–15 km. Są bardzo płochliwe, a zarazem ciekawskie. Często obserwują łodzie lub kąpiących się ludzi.

Dr inż.
PRZEMYSŁAW KARDASZ
Polowa Stacja Doświadczalna IOR–PIB w Winnej Górze

Agrotechnika upraw oleistych i strączkowych

Uprawa w odpowiedniej agrotechnice

Istotnym elementem produkcji roślinnej jest agrotechnika. Pod tym terminem ukrytych jest wiele zagadnień. Żadnego z nich nie wolno pomijać, aby rośliny uprawne miały odpowiednie warunki do wzrostu i rozwoju.

Sprostać wymaganiom

Agrotechnika to ważny element produkcji roślinnej, którego pod żadnym pozorem nie wolno bagatelizować. Elementami agrotechniki są: przedplon, uprawa roli, nawożenie, siew z wszystkimi jego elementami, pielęgnacja upraw i zbiór. Wielość elementów wchodzących w skład agrotechniki sprawia, że wiele osób skłania się ku rozpatrywaniu poszczególnych elementów agrotechniki oddzielnie. Nie jest to słuszne podejście, gdyż wszystkie te elementy tworzą całość niczym tryby w maszynie. Każdy element agrotechniki w większym lub mniejszym stopniu oddziałuje na siebie, a także roślinę uprawną. Jeśli poszczególne elementy agrotechniki współgrają ze sobą, wówczas rośliny uprawne mają odpowiednie warunki do wzrostu i rozwoju.

Struktura zasiewów

Pierwszym elementem pracy nad daną uprawą w agrotechnice jest odpowiednie jej umiejscowienie w strukturze zasiewów. Sytuacja ta dotyczy wszystkich roślin uprawianych w danym gospodarstwie. Płodozmian jest niczym innym, jak zaplanowanym z góry na wiele lat następstwem roślin po sobie na danym stanowisku. Oczywiście pewne zmiany w większym lub mniejszym stopniu są wprowadzane, jednak trzeba wprowadzać je w sposób przemyślany, aby nie przyniosły więcej szkody niż pożytku. Planując następstwo roślin trzeba pamiętać o specyficznych warunkach rolno-ekonomicznych gospodarstwa. Ze względu na obecnie szybko zmieniającą się ekonomię w rolnictwie mamy do czynienia z częstymi zmianami w płodozmianie. Jednak jeszcze raz uczulam, aby zmiany wprowadzać w sposób przemyślany. Uprawiając sztandarową roślinę oleistą, jaką jest rzepak oraz bobowate, takie jak: groch jadalny, grochopeluszka, bobik, łubin biały, wąskolistny czy żółty również należy przestrzegać następstwa roślin, uwzględniając specyficzne wymagania tych roślin (tab. 1). Planując uprawę roślin oleistych (rzepaku ozimego) i roślin bobowatych grubonasiennych należy pamiętać, że idealnie nadają się one jako łamacze niekorzystnego zbożowego płodozmianu. Dlatego warto uprawiać je po zbożach. W przypadku rzepaku ozimego, zboża zakwalifikowane są jako najgorsze rośliny przedplonowe, jednak jeśli pozostałe elementy agrotechniczne będą na odpowiednim, wysokim poziomie, wówczas taki układ płodozmianowy dobrze się sprawdzi.

Tab. 1. Przydatność przedplonów dla wybranych roślin oleistych i bobowatych grubonasiennych

Roślina uprawna	Najlepsze przedplony	Średnie przedplony	Najgorsze/niewskazane przedplony
Rzepak ozimy	bobik, groch jadalny, grochopeluszka, koniczyna czerwona, mieszanki koniczyny z trawami, lucerna	ziemniaki, mieszanki pastewne ozime i jare	zboża ozime: jęczmień, żyto, pszenżyto, pszenica
Groch jadalny	zboża – forma ozima i jara	okopowe uprawiane na oborniku, rzepak ozimy	groch jadalny, grochopeluszka, wszystkie bobowate
Grochopeluszka			
Bobik			bobik, wszystkie bobowate
Łubin biały			łubiny, wszystkie bobowate
Łubin wąskolistny			
Łubin żółty			

Źródło: różne źródła

Minimalna uprawa

Kolejnym istotnym elementem uprawy rzepaku ozimego i tradycyjnych starych gatunków roślin bobowatych grubonasiennych jest terminowe i staranne przygotowanie gleby. Zabiegów uprawowych przed siewem tych roślin należy wykonać tak mało, jak to jest możliwe, a tak dużo, jak to jest niezbędne do prawidłowego ich wzrostu i rozwoju. Postępowanie w myśl tej zasady ma głębokie uzasadnienie, gdyż spełnia wiele kryteriów profesjonalnej uprawy roślin. Po pierwsze korzystnie oddziałuje na glebę będącą filarem każdego gospodarstwa. Minimalna ingerencja w jej strukturę to same korzyści. Do najważniejszych z nich należy: polepszenie struktury i porowatości gleb, lepsze zatrzymanie wody, zwiększenie zawartości substancji organicznych w glebie, korzystny wpływ na życie biologiczne i mikrobiologiczne gleb, a także ograniczenie erozji wodnej i wietrznej. Dodatkowo ograniczenie do minimum zabiegów uprawowych, to oszczędności wynikające z mniejszego zużycia paliwa, czasu oraz mniejsza amortyzacja ciągnika i narzędzi rolniczych. Zasada minimum w uprawie wskazuje na konieczność wykonania tylu zabiegów, ile jest niezbędnych do rozwoju roślin. Jest to istotne, gdyż pozwala na stworzenie roślinom dogodnych warunków do wzrostu i rozwoju. Uprawę pod rzepak i bobowate zawsze należy rozpocząć od uprawy pożniwnej, której celem jest zatrzymanie wody i zagospodarowanie resztek pożniwnych. Dobrze wykonana pobudza nasiona chwastów do kiełkowania. Wschodzące rośliny można mechanicznie zwalczać podczas kolejnych zabiegów. Jest to bardzo ważne, gdyż rzepak, a szczególnie bobowate, wymagają stanowisk z jak najmniejszą ilością chwastów. Dlatego wszelkie zabiegi, dzięki którym presja ze strony chwastów jest mniejsza są bardzo wskazane. W zależności od parku maszynowego oraz specyfiki gospodarstwa, krótko przed siewem rzepaku oraz w przypadku roślin bobowatych przed nastaniem zimy, wykonuje się orkę lub przygotowuje się stanowisko bez użycia pługa, głęboko ją wzruszając. Różnice w przygotowaniu stanowiska wynikają z parku maszynowego oraz wymogów w integrowanej produkcji, która w niektórych przypadkach wymaga orki. Wymóg orania zależy od uprawianej rośliny. Kolejne zabiegi mają na celu bezpośrednie przygotowanie stanowiska do siewu. W przypadku rzepaku trzeba pamiętać, aby zagęścić wierzchnią warstwę gleby, gdyż rzepak wymaga płytkiego siewu. Zabiegów uprawowych w przypadku zakładania plantacji bobowatych jest więcej. Po ustaniu zimy, gdy można wjechać w pole należy je wyrównać – włóką lub broną zębatą. Zabieg ten przyspiesza ogrzewanie gleby, ogranicza parowanie i umożliwia wysiew wieloskładnikowych nawozów mineralnych. Kolejna czynność to uprawa przedsiewna i siew.

Zrównoważone nawożenie

Program nawożenia upraw zależy głównie od stanowiska, na którym będą rosły rośliny oraz ich wymagań. Dostępność wielu składników pokarmowych determinowana jest głównie odczynem gleby. Rośliny uprawne w zależności od gatunku wykazują zróżnicowane wymagania odnośnie pH gleby (tab. 2). Jeśli pH jest nieodpowiednie, wówczas należy wykonać wapnowanie zgodnie z zalecaniami nawozowymi. W przypadku łubinu żółtego przed jego uprawą nie należy wapnować gleb, gdyż nie znosi on gleb obojętnych, zasadowych i świeżo zwapnowanych.

Rośliny uprawne wykazują także zróżnicowanie odnośnie zapotrzebowania na podstawowe makroelementy – NPK (tab. 3). Poza tymi składnikami nie wolno zapominać, że zarówno rzepak, jak i bobowate grubonasienne potrzebują do prawidłowego wzrostu również mikroelementów.

Odpowiednie parametry

Po odpowiednim przygotowaniu stanowiska nadszedł czas na siew. Przystępując do siewu należy pamiętać, aby nie bagatelizować żadnego elementu

Tab. 2. Wymagany odczyn gleby wybranych roślin oleistych i bobowatych grubonasiennych

Roślina uprawna	Odczyn gleby
Rzepak ozimy	bobik, groch jadalny, grochopeluszka, koniczyna czerwona, mieszanki koniczyny z trawami, lucerna
Rzepak ozimy	od lekko kwaśnego do obojętnego (pHKCl 5,1–6,5)
Groch jadalny	obojętny (pHKCL 6,6–7,2)
Grochopeluszka	obojętny (pHKCL 6,6–7,2)
Bobik	obojętny (pHKCL 6,6–7,0)
Łubin biały	od lekko kwaśnego do obojętnego (pHKCl 6,0–7,0)
Łubin wąskolistny	od lekko kwaśnego do obojętnego (pHKCl 6,0–7,0)
Łubin żółty	od kwaśnego do lekko kwaśnego (pHKCl 5,0–6,0); nie znosi gleb obojętnych, zasadowych oraz świeżo zwapnowanych

Źródło: różne źródła

wchodzącego w jego skład. Pierwszym etapem siewu jest ustalenie optymalnego terminu siewu. Dla rzepaku jest on różnicowany i obejmuje praktycznie cały sierpień, a także początek września. Najwcześniej rzepak siany jest na północnym wschodzie Polski (5–10 sierpnia), następnie w Polsce wschodniej (10–15 sierpnia), centralnej (15–20 sierpnia), najpóźniej na południowym zachodzie (20–25 sierpnia). Rośliny bobowate należy siać wczesną wiosną. Związane jest to z koniecznością przejścia jaryzacji, która korzystnie wpływa na wielkość plonu. Ponadto wczesny siew umożliwia prawidłowy rozwój systemu korzeniowego i wykorzystanie wody z opadów zimowych. Kolejnym elementem siewu jest wybór odpowiedniej odmiany. Dokonując tego trzeba kierować się wartością użytkową danego stanowiska oraz wymaganiami odmiany. W ofercie są odmiany, które można uprawiać na glebach słabszych, a także wymagające gleb lepszych, bardziej zasobnych. Po dokonaniu wyboru naszedł czas na określenie zapotrzebowania na materiał siewny. Określa się je na podstawie obliczeń, nigdy „na oko". Do obliczeń potrzebne są następujące dane: optymalna ilość roślin na m², masa tysiąca nasion, zdolność kiełkowania. Posiadając te dane, na podstawie poniższego wzoru, należy określić normę wysiewu.

$$\text{Norma wysiewu} = \frac{\text{Obsada roślin na m}^2 \times \text{Masa tysiąca nasion [g]}}{\text{Zdolność kiełkowania [\%]}}$$

Tab. 3. Przykładowe dawki NPK pod uprawę wybranych roślin oleistych i bobowatych grubonasiennych

Roślina uprawna	N	P	K
Rzepak ozimy	50–60 kg/ tonę nasion	25–30 kg/ tonę nasion	60–70 kg/ tonę nasion
Groch jadalny	20–30 kg/ha	30–45 kg/ha	80–130 kg/ha
Grochopeluszka	20–30 kg/ha	30–45 kg/ha	70–100 kg/ha
Bobik	20–30 kg/ha	45–50 kg/ha	90–140 kg/ha
Łubin biały	20–30 kg/ha	40–45 kg/ha	60–70 kg/ha
Łubin wąskolistny	20–30 kg/ha	25–30 kg/ha	40–55 kg/ha
Łubin żółty	20–30 kg/ha	25–30 kg/ha	40–55 kg/ha

Źródło: różne źródła

Poszczególne rośliny uprawne różnią się między sobą obsadą roślin. Różnice występują nawet pomiędzy odmianami. Dlatego zawsze należy sprawdzić jaka jest zalecana obsada roślin na jednostce powierzchni. Ponadto uprawiając rzepak i bobowate grubonasienne należy pamiętać o parametrach technicznych siewu, takich jak: głębokość siewu i rozstawa rzędów (tab. 4). Uprawiając rośliny bobowate należy pamiętać, aby materiał siewny był zaprawiony bakteriami azotowymi.

Rzepak oraz rośliny bobowate coraz częściej siane są punktowo. Za tym rodzajem siewu przemawia fakt, że na założenie plantacji zużywa się mniej materiału siewnego, a rośliny uprawne wydają wyższy plon.

Tab. 4. Parametry techniczne wybranych roślin oleistych i bobowatych grubonasiennych

Roślina uprawna	Zalecana obsada roślin [szt./m²]	Rozstawa rzędów [cm]	Głębokość siewu [cm]
Rzepak ozimy	odmian populacyjne – 55–70; odmiany mieszańcowe – 45–50; siew punktowy – 25-35	od 12 do 25; siew punktowy rozstaw 45, odległość nasion w rzędzie 6–9	1–2
Groch jadalny	odmiany średnio- i długołodygowe – 80–100 odmiany krótkołodygowe i wąskolistne – 100–120	pielęgnacja chemiczna – 15–20 pielęgnacja mechaniczna – 25–35	6–8
Grochopeluszka	odmiany długołodygowe – 75 odmiany krótkolodygowe – 100	pielęgnacja chemiczna – 15–20 pielęgnacja mechaniczna – 25–35	6–8
Bobik	uprawa na glebach żyznych – 30–40 uprawa na glebach słabszych – 45–55	20–30	8–10
Łubin biały	60–80	25–30	4–5
Łubin wąskolistny	odmiany tradycyjne – 90–100 odmiany samokończące – 100–120	15–20	3–4
Łubin żółty	odmiany tradycyjne – 90–100 odmiany samokończące – 100–120	15–20	3–4

Źródło: różne źródła

Dr inż. PRZEMYSŁAW STRAŻYŃSKI
IOR–PIB w Poznaniu

Prof. dr hab. MAREK MRÓWCZYŃSKI
IOR–PIB w Poznaniu

Nowoczesne ograniczanie strat powodowanych przez szkodniki na plantacjach roślin strączkowych

Komisja Europejska odchodzi od pierwotnych założeń Zielonego Ładu związanych m.in. z nieracjonalną decyzją o redukcji zużycia chemicznych ś.o.r. do 2030 r. – deklarując jednocześnie wolę konstruktywnych dyskusji na temat przyszłych rozwiązań. Co to oznacza dla producentów roślin strączkowych?

Gąsienica pachówki strąkóweczki

Strąkowiec grochowy

Z pewnością ta decyzja cieszy również producentów upraw małoobszarowych (w tym strączkowych =bobowatych), ponieważ możliwości ich ochrony już obecnie są niewystarczające. Dodatkowe ograniczenia mogłyby skutkować stopniowym odchodzeniem od uprawy tej wartościowej grupy roślin uprawnych z uwagi na ryzyko związane z opłacalnością produkcji. Pomimo że uprawa roślin bobowatych jest dość wymagająca, to o ich zaletach i udziale w zmianowaniu nie trzeba nikogo przekonywać – warto nadmienić choćby ich działanie fitosanitarne i fitomelioracyjne oraz wnoszenie do gleby azotu atmosferycznego. Rośliny bobowate stanowią również cenne źródło krajowego białka, dlatego intensywnie promuje się ich uprawę.

Mszyca burakowa na bobiku

Mszyca grochowa na grochu

Plantacjom roślin bobowatych przez cały okres wegetacji mogą zagrażać liczne agrofagi – w tym również szkodniki. W początkowych fazach wzrostu szkody mogą powodować larwy śmietek, szczególnie na glebach bogatszych w próchnicę. Żywią się głównie materią organiczną i resztkami roślin, ale mogą także podjadać kiełkujące nasiona i młode siewki. Z kolei ograniczona liczba zabiegów uprawowych to sprzyjające warunki dla rozwoju szkodników glebowych – głównie rolnic, pędraków i drutowców), które w ostatnich latach nabierają coraz większego znaczenia. Te wielożerne szkodniki zjadają pęczniejące nasiona, korzenie siewek czy podgryzają młode siewki u nasady. W warunkach wyższej wilgotności powietrza i gleby problemem mogą być ślimaki,

Objawy żerowania oprzędzików na łubinie

Oprzędzik pręgowany

zwłaszcza w grochu. Żerują na roślinach przez cały okres wegetacji, ale największe szkody powodują w fazach kiełkowania i rozwoju pierwszych liści oraz później – w fazach rozwoju i dojrzewania strąków. Wiosną na wschodzących roślinach zaczynają żerować oprzędziki – głównie pręgowany, wielożerny, łubinowy i szary, które przezimowały jako dorosłe chrząszcze w glebie. Te ciepłolubne chrząszcze wygryzają na brzegach liści charakterystyczne ząbki (tzw. żer zatokowy), natomiast larwy oprzędzików żerując na korzeniach i brodawkach korzeniowych ograniczają przyswajanie azotu atmosferycznego. Oprzędziki mogą żerować przez cały okres wegetacji roślin, ale największe szkody powodują do fazy 6 liści, szczególnie w okresach ciepłej i suchej pogody. Już w maju mogą pojawiać się pierwsze mszyce (głównie grochowa, burakowa i lucernowo-grochodrzewowa), ale ich szczytowe nasilenie ma miejsce przed i w pełni kwitnienia. Mszyce zasiedlają młodsze fragmenty roślin, głównie liście, kwiatostany i młode strąki i w zależności od warunków pogodowych tworzą od kilku do kilkunastu pokoleń. Skutkiem żerowania mszyc jest zahamowany wzrost roślin i deformacje zasiedlonych fragmentów rośliny. Podobne bezpośrednie uszkodzenia powodują pojawiające się na uprawach zmieniki, mączliki, przędziorki oraz wciornastki. Dodatkowo uszkodzone tkanki mogą być infekowane przez sprawców chorób. Powszechnym szkodnikiem jest paciornica grochowianka, która jedynie w większym nasileniu może powodować poważne straty. Stadium szkodliwym są beznogie i bezgłowe larwy paciornicy – na skutek ich żerowania skróceniu ulegają wierzchołki pędów i szypułki kwiatowe, pąki kwiatowe z czasem zasychają i opadają, a uszkodzone strąki są mniejsze i zdeformowane. Wylot motyli pachówki strąkóweczki zwykle ma miejsce już pod koniec maja i trwa do 8 tygodni. Szkodliwym stadium są żółtawe gąsienice, które wgryzają się do środka strąków, gdzie żerują na zewnętrznej warstwie nasion. Nasiona są nieregularnie wygryzione, w otoczeniu odchodów i przędzy, przez co znacznie spada ich energia kiełkowania i wartość handlowa. Chrząszcze strąkowców wylatują na pierwsze żerowanie i kopulację po przezimowaniu wewnątrz ziaren w przechowalniach (część populacji zimuje w kryjówkach na zewnątrz). Największe nasilenie chrząszczy obserwuje się w okresie kwitnienia grochu. Samice strąkowców składają jaja najczęściej na powierzchni młodych strąków, a młode larwy wgryzają się do wnętrza strąków, a następnie do wnętrza nasion. Wewnątrz wygryzionego nasiona następuje przepoczwarczenie – w przypadku grochu w jednym rozwija się jedna larwa strąkowca grochowego, natomiast w bobiku – kilka larw strąkowca bobowego. Zagrożeniem dla roślin bobowatych przez cały okres wegetacji mogą być także gąsienice motyli (szczególnie rusałkowatych na plantacjach soi czy zwójek w łubinie) oraz wiele gatunków owadów wielożernych, np. ogrodnicy niszczylistki. Plantacje położone w pobliżu skupisk leśnych mogą być uszkadzane przez zwierzynę, a lokalnie poważnym problemem mogą być nicienie, szczególnie na glebach bogatych w materię organiczną.

Właściwe przestrzeganie podstawowych zaleceń agrotechnicznych jest kluczowym elementem integrowanej ochrony roślin przed szkodnikami. Wybór odpowiedniego stanowiska i odmiany (także pod kątem rejonu uprawy) oraz zbilansowane nawożenie zwiększy tolerancję roślin na ewentualne uszkodzenia. W przypadku roślin bobowatych bardzo duże znaczenie ma stosowanie prawidłowego płodozmianu, który powinien uwzględniać rośliny zbożowe, okopowe i pastewne. Należy także stosować w miarę możliwości izolację przestrzenną od innych roślin bobowatych oraz innych roślin żywicielskich szkodników, a także ograniczać chwasty, które stanowią bazę pokarmową szkodników (np. wielożernej mszycy burakowej). Możliwie wczesny siew pozwala na szybszy wzrost roślin oraz zwiększa regenerację uszkodzeń, które powodują szkodniki. Jednym z ważnych elementów integrowanej ochrony jest również wykorzystanie pożytecznych gatunków drapieżnych bytujących na plantacji i w otaczającej agrocenozie. Istotny jest optymalny termin zbioru plonu – zbyt późny stwarza ryzyko powstawania większych strat, szczególnie jakościowych przez szkodniki żerujące wewnątrz strąków. W ochronie integrowanej metoda chemiczna zalecana jest w ostateczności, przy dużym nasileniu występowania i szkodliwości danego gatunku oraz braku innych sposobów ograniczenia strat. Decyzję o zastosowaniu środków chemicznych chroniących przed szkodnikami należy podejmować w oparciu o progi szkodliwo-

Tab. 1. Znaczenie gospodarcze szkodników roślin bobowatych

Szkodnik	Główne rośliny żywicielskie	Znaczenie	
		Aktualnie	Prognoza
Oprzędziki	groch, bobik, łubin, soja	+++	+++
Mszyce	groch, bobik, łubin, soja	+++	+++
Pachówka strąkóweczka	groch, łubin	+++	+++
Strąkowiec grochowy	groch	+++	+++
Strąkowiec bobowy	bobik, soja	+++	+++
Śmietki	groch, bobik, łubin, soja	+	++
Wciornastki	groch, bobik, łubin, soja	+	++
Paciornica grochowianka	groch	+	++
Zmieniki	groch, bobik, łubin, soja	+	++
Szkodniki glebowe	groch, bobik, łubin, soja	++	+++
Ślimaki	groch, bobik, łubin, soja	++	+++
Mączliki	groch, bobik, łubin, soja	+	++
Przędziorki	bobik, soja	+	++
Zwierzyna łowna	groch, bobik, łubin, soja	++	+++
Gąsienice motyli	groch, bobik, łubin, soja	+	++

+ szkodnik o znaczeniu lokalnym; ++ szkodnik ważny; +++ szkodnik bardzo ważny

ści dla danego szkodnika i z uwzględnieniem innych czynników, takich jak temperatura, faza rozwojowa rośliny, poziom nawożenia, obecność pożytecznej entomofauny czy nasilenie występowania szkodnika w poprzednich latach. Niestety, nie wszystkie progi dla szkodników są aktualnie opracowane. Program chemicznej ochrony bobowatych oparty jest głównie na pyretroidach i neonikotynoidach, co mocno ogranicza możliwości rotacyjnego stosowania insektycydów w celu zapobiegania wykształceniu odporności szkodników (głównie mszyc). W tym przypadku wycofanie jednej bądź dwóch substancji czynnych bez wprowadzenia skutecznych metod alternatywnych oznacza ograniczenie ochrony danego gatunku do połowy lub zupełnie pozbawia takiej możliwości w przypadku niektórych szkodników. Od wielu lat problemem jest także brak insektycydowych zapraw nasiennych chroniących rośliny w pierwszych fazach wzrostu. Jednocześnie wzrasta presja szkodników glebowych i śmietek. W ochronie bobowatych istnieją możliwości stosowania preparatów biologicznych opartych na mikroorganizmach, co jest bardzo korzystnym elementem z punktu widzenia ograniczania chemizacji. Niemniej jako jedno z przyszłościowych założeń Europejskiego Zielonego Ładu praktyka oczekuje zwiększenia ich asortymentu, dopłat do zakupu oraz szkoleń w zakresie ich stosowania. Przyszłością jest też Integrowana Produkcja Roślin (IP) obejmująca wszystkie proekologiczne aspekty związane z agrotechniką, nawożeniem i ochroną. Ekoschemat IP jest dobrowolnym i certyfikowanym systemem nowoczesnego wytwarzania surowców według metodyk IP, które są sukcesywnie opracowywane. W ramach metodyk IP, które zatwierdza GIORiN, od wielu lat COBORU zaleca uprawę odmian cechujących

Tab. 2. Progi szkodliwości dla szkodników grochu, bobiku i łubinu

Uprawa	Szkodnik	Termin obserwacji	Próg szkodliwości
GROCH	Mszyca grochowa	przed kwitnieniem	pojedyncze mszyce na 20% roślin
	Oprzędziki	od wschodów do stadium 2–3 liści	10% roślin z uszkodzonymi liśćmi lub 2 chrząszcze na 1 m^2
	Pachówka strąkóweczka	formowanie strąków	1 złoże jaj na 3 roślinach
	Wciornastek grochowiec	kwitnienie	20 jaj lub larw na 10 kwiatach
BOBIK	Mszyca burakowa	przed kwitnieniem	pojedyncze mszyce na 20% roślin
		kwitnienie	początek kolonii na 10% roślin
	Oprzędziki	od wschodów do stadium 2–3 liści	10% roślin z uszkodzonymi liśćmi
	Strąkowiec bobowy	formowanie strąków	2 chrząszcze na 1 m^2 lub 1–2 chrząszcze na 50 roślinach
ŁUBIN	Mszyca grochowa Mszyca burakowa	przed kwitnieniem	pojedyncze mszyce na 20% roślin lub początek kolonii na 10% roślin

Tab. 3. Przykładowe substancje czynne zarejestrowane do zwalczania szkodników roślin bobowatych

Uprawa	Szkodniki	Substancje czynne
BOBIK	Oprzędziki	acetamipryd
	Mszyce	acetamipryd, cypermetryna
	Zmieniki	cypermetryna
	Wciornastki	acetamipryd, *Beauveria bassiana*
	Strąkowiec bobowy	acetamipryd
	Gąsienice zjadające liście	*Bacillus thuringensis*
	Śmietki	acetamipryd
	Drutowce	*Beauveria bassiana*
	Mączliki	*Beauveria bassiana*
	Przędziorek chmielowiec	*Beauveria bassiana*
GROCH	Oprzędziki	gamma-cyhalotryna
	Mszyce	acetamipryd, cypermetryna, deltametryna, gamma-cyhalotryna
	Śmietki	acetamipryd
	Wciornastki	acetamipryd, olejek pomarańczowy
	Strąkowiec grochowy	acetamipryd
	Pachówka strąkóweczka	gamma-cyhalotryna
	Gąsienice uszkadzające liście	*Bacillus thuringensis*
	Ślimaki	metaldehyd
ŁUBIN WĄSKOLITNY	Oprzędziki	acetamipryd
	Mszyce	acetamipryd, cypermetryna
	Zmieniki	acetamipryd, cypermetryna
	Wciornastki	acetamipryd
	Pachówka strąkóweczka	acetamipryd
SOJA	Oprzędziki	acetamipryd
	Mszyce	acetamipryd, cypermetryna
	Zmieniki	acetamipryd, cypermetryna
	Strąkowiec bobowy	acetamipryd
	Gąsienice motyli sówkowatych	*Bacillus thuringensis*
	Ślimaki	metaldehyd
	Drutowce	*Beauveria bassiana*
	Mączliki	*Beauveria bassiana*
	Przędziorek chmielowiec	*Beauveria bassiana*
	Wciornastki	*Beauveria bassiana*

się co najmniej średnią odpornością na agrofagi, a także dostosowanych do danego rejonu uprawy. Informacje dotyczące plonowania oraz innych ważnych właściwości rolniczych i użytkowych odmian zamieszczane są każdego roku w Liście Opisowej Odmian roślin rolniczych (LOO), która zawiera wykaz odmian wpisanych do Krajowego Rejestru (KR) i charakterystykę odmian wpisanych w bieżącym roku. Informacje o poziomie odporności odmian można także znaleźć w zestawieniach wyników z ich badań w ramach systemu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO). Najbardziej przydatne dla poszczególnych rejonów glebowo-klimatycznych odmiany zostają wprowadzone na Listy Odmian Zalecanych do uprawy na terenie danego województwa (LOZ). W rejonach, gdzie występuje duża presja ze strony szkodników, należy wysiewać odmiany, które rosną szybko i wcześniej zakwitają, co pozwala na ograniczenie strat. Informacje o wczesności odmian zawarte są w LOO, a także w internetowej wyszukiwarce odmian, która znajduje się na stronie COBORU.

MARCIN BINKOWSKI
Pracownia WGO Roślin Pastewnych Oleistych i Włóknistych, COBORU

Odporność strączkowych na czynniki stresowe. Wyniki PDO

Rośliny bobowate grubonasienne to bardzo zróżnicowana grupa gatunków, spośród których najszerzej na polskich polach uprawiane są rośliny łubinu wąskolistnego, grochu siewnego, bobiku i łubinu żółtego.

Wspólną cechą tych roślin jest symbioza z bakteriami brodawkowymi *Rhizobium*, asymilującymi wolny azot atmosferyczny, który wykorzystują do budowy roślin, co wpływa na zmniejszenie ich zapotrzebowania na ten składnik pokarmowy. Także dzięki rozbudowanemu, głębokiemu systemowi korzeniowemu rośliny drenując glebę poprawiają jej właściwości fizyczne oraz chemiczne, umożliwiając pobieranie składników pokarmowych z głębszych i trudnodostępnych warstw gleby. Po zbiorze nasion, pozostawiają masę organiczną w postaci słomy i korzeni, która użyźnia glebę. Uprawa roślin bobowatych grubonasiennych jest bardzo potrzebna dla utrzymania gleb w dobrej kondycji, zwłaszcza tych intensywnie eksploatowanych oraz lekkich stanowisk, by realizowana na nich produkcja była satysfakcjonująca. Ważną cechą roślin bobowatych jest rola fitosanitarna, ponieważ ich uprawa przerywa niekorzystny wpływ uprawy zbóż po sobie oraz ogranicza występowanie chorób. Bobowate grubonasienne są roślinami wrażliwymi na niedobory wody w okresie wegetacji stąd plonowanie może być bardzo zróżnicowane w poszczególnych latach uprawy, ale należy pamiętać, że korzystnie wpływają na plon roślin następczych.

W integrowanej produkcji roślin bardzo ważnym aspektem warunkującym uzyskanie zadowalających wyników uprawy jest wykorzystanie postępu biologicznego w hodowli roślin. Dlatego niezwykle istotnym jest wybór odpowiedniej odmiany, o większej tolerancji na czynniki stresowe, równomiernie dojrzewającej oraz o stabilnym poziomie plonowania. Szereg przydatnych informacji dostarczają wyniki wieloletnich badań odmian roślin bobowatych grubo-

Tab. 1. Plonowanie i cechy rolniczo-użytkowe odmian bobiku. Rok zbioru 2023

Odmiany	Rok wpisu do KR	Plon		Zawartość			Choroby				Wysokość roślin	Wyleganie	Masa 1000 nasion	Siew – dojrz. techniczna	Równomierność dojrzewania	Pękanie strąków	Reakcja na suszę
		nasion	białka	białka ogólnego	włókna surowego	tanin	czekoladowa plamistość	zgorzelowa plamistość	rdza	szara pleśń							
		dt/ha	kg/ha	% s.m.		mg/g s.m.	skala 9°				cm	skala 9°	g	l. dni	skala 9°		
niskotaninowe																	
Albus	2002	39,3	1018	30,1	9,1	0,081	7,1	6,7	7,5	6,1	94	7,2	497	123	8,0	7,8	5,7
Fernando	2016	38,7	1024	30,7	9,0	0,073	7,0	6,9	7,6	6,2	96	6,8	481	123	7,8	7,6	5,7
Domino	2020	38,1	1002	30,6	9,6	0,086	7,3	7,0	7,6	5,4	100	7,0	468	123	7,6	7,8	5,6
wysokotaninowe																	
Trumpet	CCA	45,1	1060	27,3	9,2	0,689	7,1	6,8	7,5	5,4	94	7,2	479	121	8,1	7,8	6,1
Cartoon	2023	43,1	1069	28,8	8,6	0,598	6,8	6,5	7,6	5,4	99	6,3	540	121	8,2	7,9	5,7
Apollo	2018	42,9	1036	28,1	9,3	0,736	6,7	6,5	7,2	5,7	96	6,9	526	121	8,2	7,7	6,0
Mystic	2023	42,9	1069	29,0	8,8	0,680	6,9	6,7	7,4	5,3	100	7,0	520	121	8,1	7,8	5,8
Capri	2018	41,9	1045	29,0	8,7	0,593	6,8	6,3	7,5	5,8	96	6,7	516	121	8,1	8,0	5,7
Fanfare	2017	41,1	1023	28,9	9,3	0,740	6,7	6,7	7,7	5,9	94	6,8	530	122	8,1	7,9	6,1
Bobas	2002	40,7	1058	30,2	8,2	0,620	6,9	6,6	7,7	6,4	103	6,1	525	122	7,8	7,1	5,8
Granit*	2006	37,8	929	28,6	8,3	0,675	6,7	6,6	8,1	6,9	91	7,6	481	121	8,1	7,1	5,7

*- *odmiana samokończąca*

Tab. 2. Plonowanie i cechy rolniczo-użytkowe odmian grochu siewnego. Rok zbioru 2023

Odmiany	Rok wpisu do KR	Plon		Zawartość		Choroby			Wysokość roślin	Wyleganie	Masa 1000 nasion	Siew – dojrz. techniczna	Równomierność dojrzewania	Pękanie strąków
		nasion	białka	białka ogólnego	włókna surowego	fuzaryjne więdnięcie	zgorzelowa plamistość	mączniak prawdziwy						
		dt/ha	kg/ha	% s.m.		skala 9°			cm	skala 9°	g	l. dni	skala 9°	
ogólnoużytkowe, białokwitnące o żółtych nasionach														
Asgard	2023	42,6	747	20,4	5,7	6,3	7,8	7,2	78	6,4	239	101	8,3	7,7
Ostinato	CCA	42,5	750	20,5	5,7	6,4	7,7	6,9	78	6,3	220	102	8,3	7,8
Astronaute	2017	41,2	739	20,9	5,8	6,3	8,1	7,1	75	6,3	238	101	8,4	7,8
Kazek	2020	40,9	728	20,7	5,1	7,1	7,6	7,3	84	5,6	260	103	8,1	7,8
Orchestra	CCA	40,6	784	22,5	5,6	6,5	7,7	7,1	76	6,0	251	101	8,3	7,4
SM Market	2023	40,0	700	20,4	5,8	7,3	7,7	7,3	77	6,4	226	103	8,2	8,1
Grot	2020	39,9	715	20,9	6,0	6,8	7,6	6,9	76	4,5	248	101	8,1	7,7
Nemo	2019	39,6	711	20,9	5,3	7,3	7,8	6,7	82	5,5	255	103	7,9	7,8
Jowisz	2023	39,5	705	20,7	5,7	7,4	7,8	7,2	83	6,7	237	103	8,1	8,3
Batuta	2009	39,3	715	21,1	5,4	7,8	7,9	7,4	80	5,5	235	103	8,1	7,9
Tytan	2021	39,3	700	20,7	5,3	6,9	7,7	7,4	76	5,0	260	103	7,9	7,5
Olimp	2017	38,9	766	22,9	5,5	7,2	7,9	7,3	79	6,2	250	102	8,0	8,0
Prosper	2020	38,1	661	20,1	5,8	6,4	7,6	6,5	74	6,0	231	101	8,3	7,8
Mandaryn	2019	38,0	709	21,7	5,5	6,5	7,7	7,3	73	5,9	242	101	8,4	7,6
Tarchalska	2004	37,4	688	21,4	5,7	6,1	7,5	6,7	77	5,9	243	101	8,1	8,0
pastewne, barwnie kwitnące o kolorowych nasionach														
Mefisto *	2019	41,7	738	20,6	5,9	7,8	7,9	7,6	86	6,2	238	103	8,1	7,7
Colin *	2022	38,8	713	21,4	6,2	7,6	7,8	7,8	85	5,4	204	103	8,2	7,7
Hubal	2005	36,8	730	23,1	5,6	7,1	7,4	6,9	79	3,4	236	102	8,0	6,2
Turnia	2011	36,2	673	21,6	5,8	7,4	7,9	6,9	77	3,9	201	102	7,9	7,9
Milwa	2005	35,1	640	21,2	6,1	6,6	7,7	6,9	66	4,9	225	101	8,3	7,2

*- *odmiana wysoka*

nasiennych prowadzonych w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego (PDO). W tabelach wynikowych dla bobiku, łubinu wąskolistnego i żółtego pokazano ocenę reakcji roślin na suszę ocenianą w skali 9°. Obserwację wykonywano w puntach doświadczalnych, gdzie wystąpiły warunki suszy, a reakcja roślin była wyraźna. Natężenie tego zjawiska było znaczące, ponieważ do średniej nie wliczono wyników nieróżnicujących zjawiska i o słabym jego natężeniu lub przy braku reakcji roślin. Nie wykonano tej oceny dla grochu siewnego, pomimo warunków w jakich doświadczenia były realizowane. Jest to pewna wskazówka, że albo gatunek ten jest dość wytrzymały na deficyt wody, albo różnice miedzy odmianami nie są mocno zauważalne w trakcie wegetacji, a ostateczne skutki są widoczne dopiero po zbiorach.

Wśród bobowatych grubonasiennych bobik jest rośliną o największym potencjale plonotwórczym, ale wymagającym uprawy na żyznych glebach z odpowiednią ilością opadów zwłaszcza w okresie intensywnego wzrostu, kwitnienia i zawiązywania strąków. W doświadczeniach PDO bobik plonował średnio powyżej 4 ton z hektara, ale plony w poszczególnych miejscowościach były bardzo zróżnicowane. Największe plony, często przekraczające 6 ton z hektara, zebrano na południu Polski. Ze względu na duże wymagania uprawa tego gatunku nie jest duża, w ubiegłym roku nasiona zostały wysiane na powierzchni ok. 38 tys. ha, głównie w gospodarstwach specjalistycznych na północy Polski. W korzystnych warunkach rośliny bobiku osiągają duże rozmiary i są podatne na porażenia przez patogenny chorobotwórcze. Najczęściej występującymi chorobami są czekoladowa plamistość, zgorzelowa plamistość oraz rdza bobiku. W minionym sezonie wegetacyjnym w kilku doświadczeniach w dużym natężeniu na roślinach pojawiła się szara pleśń. Ze względu na duże rozmiary w warunkach silnych wiatrów i intensywnych opadów rośliny mogą się łamać oraz wylegać, co znacznie utrudnia zbiór.

Groch siewny w roku 2023 był uprawiany na powierzchni 120 tys. ha i od kilku lat można zauważyć stopniowy wzrost powierzchni zasiewów. Jest to gatunek bardziej elastyczny niż bobik pod względem uprawy i wyboru stanowiska oraz lepiej radzący sobie w warunkach suszy. W roku 2023 plonował w doświadczeniach średnio 4 tony z hektara, a największe plony zebrano w miejscowościach na południu Polski. Trudnością w uprawie tego gatunku jest duża skłonność do wylegania, która znacząco wpływa na zbiór i może spowodować straty podczas zbioru nasion. Firmy hodowlane tworząc nowe odmiany kładą nacisk na hodowlę odmian mniej wylegających, w wyniku czego większość odmian w Krajowym rejestrze jest wąsolistna. W grochu siewnym chorobą, która pojawia się dość często, a w minionym sezonie wegetacyjnym dość mocno porażała rośliny jest fuzaryjne więdnięcie. Jest to choroba, która szybko rozprzestrzenia się na polu w czerwcu w warunkach upalnej i suchej pogody, mogąca znacząco obniżyć plon.

Łubin wąskolistny jest gatunkiem wysiewanym na słabszych stanowiskach, działając na nie korzystnie, poprawiając ich produktywność. W roku 2023 był wysiany na areale ok. 145 ha (spadek powierzchni ok. 15% w porównaniu do 2022 roku). Od kilku lat w doświadczeniach COBORU łubin wąskolistny plonuje przeciętnie, ale miniony rok był dla niego bardzo niekorzystny. Zimny kwiecień i maj przy niedoborze opadów w wielu stacjach spowodował przyhamowanie rozwoju roślin, a podczas kwitnienia nastąpiło gwałtowne ocieplenie, które skróciło tę fazę rozwojową. W ubiegłym roku średni plon w doświadczeniach PDO wyniósł 2 tony z hektara, ale w niektórych miejscowościach plony były bardzo małe, nieprzekraczające 1 tony z ha. Chorobami, które występowały najczęściej i dość mocno porażały rośliny było fuzaryjne więdnięcie i opadzina liści.

Z kolei w przypadku łubinu żółtego w ostatnich latach zauważalny jest spadek zainteresowania uprawą tego gatunku. Obrazuje to m.in. powierzchnia plantacji kwalifikowanych, która w ciągu kilku lat spadła z ok. 3 tys. ha w 2015 roku do zaledwie 400 ha w roku 2023. Spośród bobowatych grubonasiennych jest to gatunek wysiewany na najlżejszych stanowiskach, a średni plon w doświadczeniach w roku 2023 wyniósł 1,5 tony z hektara. W badaniach testowano tylko odmiany o niesamokończącym typie wzrostu. W uprawie łubinów, bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na stan roślin jest antraknoza – choroba pochodzenia grzybowego. Ze względu na bujniejszy łan, który tworzy łubin żółty, antraknoza jest dla niego groźniejsza niż dla łubinu wąskolistnego. Problemem jest brak odmian odpornych na porażenie tą chorobą i dlatego zasiewy muszą być chronione środkami grzybobójczymi. W doświadczeniach COBORU, w celu sprawdzenia podatności odmian, zasiewy nie są chronione środkami fungicydowymi.

Tab. 3. Plonowanie i cechy rolniczo-użytkowe odmian łubinu wąskolistnego. Rok zbioru 2023

Odmiany	Rok wpisu do KR	Barwa kwiatów	Plon		Zawartość					Fuzaryjne więdnięcie	Opadzina liści	Wysokość roślin	Masa 1000 nasion	Siew – dojrz. techniczna	Równomierność dojrzewania	Pękanie strąków	Reakcja na suszę
			nasion	białka	białka ogólnego	tłuszczu surowego	włókna surowego	alkaloidów									
			dt/ha	kg/ha	% s.m.					skala 9°		cm	g	l. dni	skala 9°		
niesamokończące pastewne																	
Agat	2019	nieb	23,4	508	25,3	7,3	17,7	0,019	6,8	6,4	47	135	103	8,3	8,3	6,8	
SM Tales	2023	b	22,6	526	27,0	7,7	16,6	0,009	6,8	6,4	46	127	102	8,6	7,6	7,2	
Bolero	2016	nieb	22,0	485	25,6	6,5	17,1	0,019	7,0	6,8	46	143	102	8,4	7,5	7,8	
Roland	2017	b	22,0	490	25,9	7,2	17,3	0,010	7,2	5,9	47	130	102	8,6	7,1	7,8	
SM Kastor	2023	nieb	22,0	491	26,0	7,4	17,5	0,012	6,3	6,7	47	129	103	8,4	7,8	7,7	
Pogo	2023	nieb	21,8	508	27,1	7,0	17,3	0,006	7,0	6,5	46	134	102	8,5	8,2	7,0	
SM Orion	2022	nieb	21,7	492	26,4	6,8	17,0	0,007	7,0	6,3	48	133	102	8,5	7,3	7,0	
Samba	2017	b	21,7	501	26,9	7,0	17,6	0,021	6,7	7,1	52	130	103	8,3	7,7	7,5	
Dalbor	2011	nieb	20,8	486	27,1	7,0	16,6	0,016	6,8	6,6	45	117	102	8,5	8,0	7,0	
Furman	2020	nieb	20,8	476	26,6	6,5	17,7	0,016	7,0	6,7	43	130	103	8,1	8,3	7,3	
Salsa	2015	b	20,7	504	28,2	6,6	17,2	0,014	7,0	6,8	47	124	103	8,3	7,9	6,8	
Bazalt	2019	b-fiol	20,7	474	26,7	7,4	17,6	0,013	7,0	6,6	51	126	102	8,4	7,7	7,2	
Zorba	2021	nieb	20,5	493	28,0	6,7	17,1	0,018	7,0	6,9	46	127	102	8,3	8,2	6,8	
Swing	2019	nieb	20,4	462	26,4	6,5	18,0	0,020	7,3	6,9	49	124	103	8,2	8,2	7,3	
Twist	2020	b	17,9	419	27,2	6,9	17,6	0,016	6,2	6,7	44	128	103	8,1	7,6	7,0	
Rumba	2015	b	16,2	402	28,9	6,3	18,0	0,019	6,4	6,9	47	134	104	8,0	7,5	6,7	
samokończące pastewne																	
Regent	2009	nieb	21,6	488	26,3	7,0	16,8	0,010	7,0	6,3	46	119	101	8,6	8,4	7,2	
Homer	2018	b	21,0	467	25,9	6,8	17,2	0,009	6,2	6,6	41	129	101	8,6	7,8	7,3	

Barwa kwiatów: b – biała, b-fiol – biała z odcieniem fioletowym, nieb – niebieska

Tab.4. Plonowanie i cechy rolniczo-użytkowe odmian łubinu żółtego. Rok zbioru 2023

Odmiany	Rok wpisu do KR	Plon		Zawartość				Antraknoza	Fuzaryjne więdnięcie	Wysokość roślin	Masa 1000 nasion	Siew – dojrz. techniczna	Równomierność dojrzewania	Pękanie strąków	Reakcja na suszę
		nasion	białka	białka ogólnego	tłuszczu surowego	włókna surowego	alkaloidów								
		dt/ha	kg/ha	% s.m.				skala 9°		cm	g	l. dni	skala 9°		
niesamokończące pastewne															
Salut	2020	16,4	606	43,1	6,0	16,2	0,012	7,9	6,5	58	126	108	8,3	7,5	6,7
Puma	2017	16,1	601	43,4	6,6	15,2	0,011	8,0	7,2	62	128	109	8,2	8,3	7,3
Diament	2019	15,7	582	43,2	6,4	15,2	0,008	7,9	7,0	58	121	108	8,3	6,7	7,3
Mister	2003	15,6	573	42,6	6,2	15,9	0,011	7,9	6,5	59	124	108	8,1	7,8	7,0
Goldeneye	2019	14,2	527	43,1	6,2	16,5	0,012	7,5	7,1	56	121	108	8,0	7,0	7,0
Bursztyn	2014	13,9	540	45,2	5,8	14,9	0,011	6,7	7,3	57	123	108	7,9	8,2	7,0

Dr BEATA MICHALSKA-KLIMCZAK
Katedra Agronomii IR SGGW w Warszawie

Pożytki pszczele - uprawne rośliny miododajne

Koniczyna biała

Działanie owadów zapylaczy korzystnie wpływa na plony owoców, warzyw oraz roślin oleistych i białkowych. Bez ich udziału uprawa roślin niezbędnych do produkcji żywności byłaby niemożliwa. Nawet w przypadku roślin samopylnych, zapylanie znacząco podnosi jakość i wielkość zbiorów.

Nie można zapominać o zaletach wykorzystania mieszanek roślin miododajnych. Jest to bardzo opłacalne dla profesjonalnych rolników i ogrodników. Sianie takiej mieszanki, składającej się z co najmniej dwóch gatunków roślin miododajnych, uprawianych na liście ARiMR, pozwala otrzymać płatności bezpośrednie. Wystarczy połączyć typowe rośliny miododajne, takie jak facelia, gorczyca, słonecznik czy lucerna, z innymi gatunkami jak ostropest, szałwia czy kolendra. Włączenie ich do obszarów EFA z roślinami zbożowymi jest również korzystne. Ważne jest, aby w pobliżu tych roślin umieścić ule z pszczołami, co przyniesie potrójne korzyści: zwiększy plon, zapewni miód oraz płatność z ARiMR. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi obecnie opracowuje Krajowy Plan Strategiczny na lata 2021–2027, szczególnie skupiając się na nowych płatnościach bezpośrednich dla rolników, czyli tzw. ekoschematach. Ekoschematy stanowią formę płatności rocznej za realizację zobowiązań lub praktyk korzystnych dla środowiska i klimatu, przewyższających wymogi podstawowe. Rolnicy będą mogli przystępować do nich dobrowolnie, a resort planuje wydłużyć zakaz prowadzenia produkcji rolnej na ugorach z roślinami miododajnymi.

Do najpopularniejszych gatunków uprawnych roślin miododajnych, bogatych w pyłek i nektar możemy zaliczyć:

- facelię błękitną (*Phacelia tanacaetifolia* Benth.) o wydajności pyłkowej 300-500 kg/ha,
- gorczycę białą (*Sinapis alba* L.) o wydajności pyłkowej 30-100 kg/ha,
- grykę zwyczajną (*Fagopyrum esculentum Moench*) o wydajności pyłkowej 70-500 kg/ha,
- rzepak (*Brassica napus* L. *var. napus*) o wydajności pyłkowej 80-240 kg/ha – rzepak ozimy; 60-80 kg/ha rzepak jary,
- komonicę zwyczajną (*Lotus corniculatus* L.) o wydajności pyłkowej 25-60 kg/ha,
- koniczyny (*Trifolium* spp.): biała (*Trifolium repens* L.) o wydajności pyłkowej 60-100 kg/ha, czerwona (łąkowa) (*Trifolium pratense* L.) o wydajności pyłkowej 40-100 (200) kg/ha, białoróżowa (szwedzka) (*Trifolium hybridum* L). o wydajności pyłkowej 100-130 kg/ha,
- lucernę siewną (*Medicago sativa* L.) o wydajności pyłkowej 50-190 kg/ha,
- nostrzyk biały (*Melilotus albus* Med.) o wydajności pyłkowej do 680 kg/ha,
- rzodkiew oleistą (*Raphanus sativus var. oleiformis* Pers.) o wydajności pyłkowej 40-50 kg/ha,
- słonecznik zwyczajny (*Helianthus annuus* L.) o wydajności pyłkowej 40-50 kg/ha,
- esparcetę siewną (*Onobrychis viciifolia* Scop.) o wydajności pyłkowej 60-180 kg/ha,
- wykę siewną (*Vicia sativa* L.) o wydajności pyłkowej 20-40 kg/ha,

Rzepak ozimy

Celem szerokiego wprowadzenia roślin miododajnych jest wzmocnienie różnorodności biologicznej i zapewnienie dostępu do nich dla pszczół miodnych oraz dzikich zapylaczy. Działania w ramach ekoschematu polegają na wysiewie mieszanki roślin miododajnych na gruncie ornym najpóźniej do maja, z przynajmniej trzema gatunkami roślin, z których każdy stanowi nie mniej niż 20% i nie więcej niż 50% składu mieszanki.

Obszar z roślinnością miododajną powinien być tworzony na fragmencie lub całej działce rolnej (o minimalnej powierzchni 0,1 ha) lub w formie pasa o szerokości od 3 do 9 metrów i minimalnej długości 100 m. Płatność będzie realizowana w przeliczeniu do hektara. W skład mieszkanki mogą wchodzić nasiona roślin długo kwitnących, których nektar jest wykorzystywany przez owady zapylające, np: słonecznika zwyczajnego, facelii błękitnej, gryki zwyczajnej, koniczyny czerwonej, lucerny siewnej czy wyki siewnej.

Rośliny miododajne są zaliczane do roślin pszczelarskich lub pożytkowych. Wyróżniają się barwnymi, wonnymi kwiatami, kwitną długo i obficie, dostarczają pszczołom surowca do produkcji miodu – nektaru (rośliny nektarodajne) lub są to gatunki, na których liściach i pędach wytwarzany jest inny surowiec do produkcji miodu – spadź (rośliny spadziodajne).

Największym zagrożeniem dla upraw roślin miododajnych są monokultury oraz powszechne stosowanie środków ochrony roślin, co przyczynia się do zmniejszenia populacji dzikich zapylaczy. Warto więc wspierać istniejące naturalne lub półnaturalne zbiorowiska roślin miododajnych. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi planuje dopłaty dla rolników tworzących obszary z roślinami miododajnymi, pod warunkiem spełnienia określonych wymogów.

Facelia błękitna

Facelia błękitna osiąga wysokość 70-80 cm i niemal w całości jest szorstko owłosiona. Jej pierzastodzielne i karbowane liście rosną zarówno pojedynczo, jak i podwójnie. W korzystnych warunkach facelia zakwita po około 6 tygodniach od zasiewu i kwitnie od 4 do 5 tygodni. Budowa fioletowo-niebieskich kwiatów facelii błękitnej bardzo sprzyja lądowaniu owadów i cechuje się wysoką miododajnością na poziomie 300-400 kg/ha, a wydajność pyłkowa wynosi 150-200 kg/ha. Miód faceliowy jest jasnożółty, czasem z lekkim odcieniem zielonego. Krystalizuje na jasnokremowo, drobnoziarniście. Ma dość silny, charakterystyczny aromat.

Gorczyca biała uprawiana jest przede wszystkim dlatego, że w jej nasionach znajduje się olej, który służy do przyprawiania konserw oraz do wytwarzania musztardy. Jest to roślina jednoroczna, która dorasta do 50-70 cm wysokości. Jej łodyga jest prosta, pod koniec mocno rozgałęziona i pokryta liśćmi pierzasto dzielonymi. Ma niewielkie, mocno żółte kwiaty, które przyciągają pszczoły nie tylko swoim wyglądem, ale też dość intensywnym zapachem. Gorczyca biała kwitnie od końca maja aż do sierpnia, zapewnia więc pszczołom długotrwały i obfity pożytek. Korzystają z niej nie tylko pszczoły, ale też inne owady, które żywią się pyłkiem. Jest dobrą rośliną miododajną, którą pszczoły oblatują bardzo chętnie. Wydajność miodowa gorczycy białej średnio wynosi 100 kg/ha. Jest jednak bardzo ważna dla pszczół ze względu na sporą wydajność pyłkową wynoszącą 150-350 kg/ha. Miód z gorczycy jest jasny, szybko krystalizuje i w efekcie jaśnieje. Ma bardzo przyjemny aromat.

Gryka zwyczajna

Gryka zwyczajna jest zaliczana do grupy tak zwanych zbóż rzekomych. Te rośliny wytwarzają nasiona podobne do ziaren zbóż, ale nie są jak one trawami. Gryka jest bardzo wrażliwa na chłody. Pierwsze szkody powstają już przy temperaturze 0°C. Ponieważ okres wegetacyjny gryki trwa tylko 14-18 tygodni, zaleca się jej wysiew dopiero po „zimnych ogrodnikach", od połowy maja do połowy czerwca. Głębokość siewu to 2-3 cm. Ze względu na nierównomierne dojrzewanie, zbiory prowadzi się, kiedy dojrzeje 70-80 % nasion. Gryka należy do gatunków najbardziej miododajnych uprawianych w naszym kraju. Jej wydajność miodowa wynosi 70-500 kg/ha (średnio 200 kg/ha), a wydajność pyłkowa 60-400 kg/ha. Pozyskiwany miód jest wyjątkowo ciemny, o bardzo charakterystycznym smaku i specyficznym aromacie. Odznacza się większymi właściwościami leczniczymi niż jasne miody kwiatowe.

Dr inż. MAGDALENA WALKOWIAK
Zakład Roślin Oleistych IHAR-PIB,
Oddział w Poznaniu

Dr hab. STANISŁAW SPASIBIONEK, prof. IHAR-PIB
Zakład Roślin Oleistych IHAR-PIB,
Oddział w Poznaniu

Len zwyczajny jako roślina wielofunkcyjna

Obecnie obserwuje się na świecie oraz w Polsce coraz większe zainteresowanie lnem (*Linum usitatissimum* L.) jako rośliną alternatywną w stosunku do innych roślin oleistych. Wzrost zapotrzebowania na produkcję lnu podyktowany jest przede wszystkim dużą wartością siemienia lnianego, jako paszy treściwej i surowca na olej o korzystnym wpływie na zdrowie ludzi.

Fot. M. Walkowiak

Pochodzenie lnu i jego formy występowania

Len to jedna z najstarszych znanych człowiekowi roślin uprawnych. Jak podają źródła historyczne len uprawiano już 7000–8000 lat p.n.e. w starożytnej Mezopotamii oraz 5000–3000 lat p.n.e. w Europie Zachodniej, na terenach Belgii, Szwajcarii i północnej Francji. Należy do rodziny *Linaceae*, rodzaju *Linum*, obejmującego około 230 gatunków, z których jedynym uprawnym taksonem jest len, zwany siewnym lub uprawnym. Pochodzi od dzikiego lnu wąskolistnego *Linum usitatissimum* ssp. *angustifolium* (Huds.), występującego w Europie Zachodniej i Południowej, w Azji Mniejszej, na Kaukazie i w Afryce Północnej. W Polsce uprawiane są dwie formy użytkowe – len oleisty (*Linum usitatissimum* L. var. *Brevimulticaulis* Vav.) oraz włóknisty (*Linum usitatissimum* L. var. *Elongatum* Vav.). Formy oleiste charakteryzują się krótką silnie rozgałęziającą się łodygą, wysoką masą tysiąca nasion (MTN) (6,0–16,0 g) oraz wysoką zawartością tłuszczu (40–45%). Formy włókniste natomiast cechują się łodygą długą o mniejszej skłonności do rozgałęziania się, niską MTN (3,5–5,5 g) oraz niższą zawartością tłuszczu (36–40%).

Areał uprawy i produkcja nasion lnu oleistego

Od kilku lat na świecie obserwuje się wzrost produkcji nasion lnu, ale nadal jest ona niewielka w stosunku do światowych zbiorów wszystkich roślin oleistych. Według danych FAO w 2020 roku produkcja wyniosła 3,4 mln ton i stanowiła zaledwie 0,57% całej światowej produkcji nasion oleistych. W produkcji nasion lnu największy udział ma Kazachstan – 31,4% z produkcją wynoszącą około 1788 tys. ton, następnie Rosja (23,4%; 788 tys. ton), Kanada (17,2%; 578 tys. ton), Chiny (9,8%; 330 tys. ton) i Indie (3,6%; 121 tys. ton). Zbiory na terenie Unii Europejskiej na początku lat dwudziestych XXI wieku stanowiły 5,1% światowej produkcji nasion lnu.

W Polsce w latach siedemdziesiątych XX wieku powierzchnia uprawy lnu wynosiła 130 tys. ha i należała wówczas do europejskiej czołówki. W latach 80. i 90. ubiegłego wieku nastąpiło wyraźne załamanie produkcji, co mogło być spowodowane transformacją ekonomiczną kraju. Ponadto inną przyczyną mniejszego zainteresowania hodowlą i uprawą lnu mogła być duża pracochłonność i stosunkowo niewielki stopień zmechanizowania prac związanych

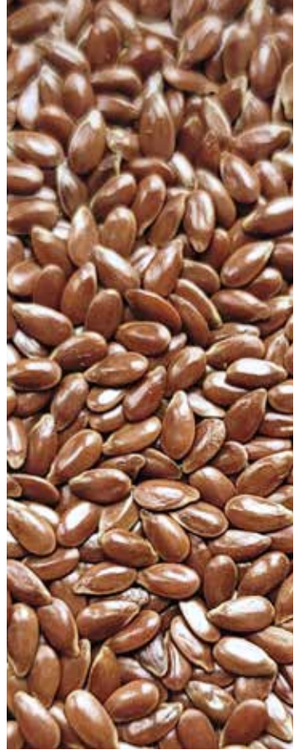

z uprawą. Obecnie trwa proces jej odbudowy, powierzchnia uprawy lnu w Polsce wzrosła z 1,5 tys. ha w 2013 roku do około 5,0 tys. ha w 2020 roku, a jak podaje ARiMR w 2023 roku odnotowano spadek do 3,0 tys. ha.

Nasiona i słoma główny surowiec lnu oleistego

Z nasion otrzymuje się olej i wytłoki. Olej ze względu na wysoką zawartość kwasów omega 6 i omega 3 wykorzystywany jest w przemyśle spożywczym i farmaceutycznym jako suplement diety oraz w przemyśle chemicznym do produkcji szybkoschnących farb i lakierów. Wytłoki są cenną paszą dla zwierząt hodowlanych, zwłaszcza drobiu, głównie ze względu na zawartość łatwo rozpuszczalnego błonnika pokarmowego i łatwo strawnego białka. Natomiast słoma zawiera mało wartościowe, krótkie włókno, które wykorzystuje się do produkcji kompozytów i agrowłókniny, a pozostałe po omłocie paździerze znajdują zastosowanie np. do produkcji płyt paździerzowych.

Znaczenie kwasów tłuszczowych w oleju lnianym

Wartość oleju lnianego dla celów spożywczych i technicznych zależy od składu kwasów tłuszczowych. Poszczególne kwasy tłuszczowe różnią się między sobą długością łańcucha węglowego oraz liczbą i położeniem podwójnych wiązań. Ta cecha jest podstawą podziału kwasów tłuszczowych na nasycone (ang. *saturated fatty acids*, SFA), jednonienasycone (ang. *monounsaturated fatty acids*, MUFA) i wielonienasycone (ang. *polyunsaturated fatty acids*, PUFA). Olej lniany zawiera około 6% kwasu palmitynowego (C16:0) i około 6% kwasu stearynowego (C18:0). Jest to zawartość akceptowalna z punktu widzenia dietetycznego. Nienasycone kwasy tłuszczowe o 18-węglowym łańcuchu stanowią łącznie około 90% całkowitej puli kwasów tłuszczowych oleju. Jedynym przedstawicielem grupy kwasów MUFA w oleju lnianym jest kwas oleinowy, jego zawartość wynosi od 20% do 30%. Kwasy tłuszczowe PUFA zawierają więcej niż jedno wiązanie podwójne, których przedstawicielami w oleju lnianym są kwasy: linolowy i α-linolenowy.

Olej lniany zawiera niewielką ilość kwasu linolowego około 18%, natomiast jest najbogatszym roślinnym źródłem kwasu α-linolenowego (47–60%). Ze względu na wysoką aktywność biologiczną kwasy: linolowy i α-linolenowy zaliczane są do grupy niezbędnych nienasyconych kwasów tłuszczowych (NNKT). Wielonienasycone kwasy tłuszczowe z grupy NNKT są kluczowymi składnikami o udokumentowanym, korzystnym wpływie na zdrowie. Stanowią one składnik budulcowy błon komórkowych, są zaangażowane w metabolizm i transport cholesterolu, korzystnie wpływają na funkcjonowanie układu sercowo-naczyniowego i naczyń krwionośnych.

Istotnym ograniczeniem wykorzystania oleju lnianego na szeroką skalę jest jego niska trwałość. Ze względu na wysoką zawartość kwasu α-linolenowego olej lniany jest wrażliwy na działanie światła oraz temperatury i dlatego ulega szybkim przemianom sensorycznym oraz oksydacyjnym. Utlenianie kwasów tłuszczowych może skutkować niepożądanymi zmianami zapachu i smaku oraz obniżeniem wartości odżywczej produktu. Natomiast w wyniku oksydacyjnych przemian oleju lnianego powstają nadtlenki i reaktywne rodniki, które inicjują wiele procesów, nie tylko obniżających jakość żywności poprzez degradację wielu witamin i innych związków biologicznie czynnych oraz zmiany cech sensorycznych, ale także są szkodliwe dla zdrowia.

Kierunki hodowli odmian lnu oleistego

Prace badawcze i hodowlane prowadzone w Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin-PIB Oddział w Poznaniu nad lnem oleistym przyniosły na przestrzeni ostatnich lat znaczny postęp. Wytworzono cztery plenne, wysokotłuszczowe odmiany o brązowej (Opal, Szafir) i żółtej (Oliwin, Jantarol) barwie nasion oraz o zróżnicowanym zabarwieniu kwiatów. Odmiany te charakteryzują się typowym dla lnu składem kwasów tłuszczowych.

Od wielu lat programy hodowli jakościowej lnu oleistego na świecie są ukierunkowane również na obniżanie, (<5%) zawartości kwasu α-linolenowego w oleju z nasion. Powstały odmiany o niskiej zawartości kwasu α-linolenowego (w typie Linola), które zawierają 2,4% kwasu α-linolenowego, 72,9% kwasu linolowego oraz 14,6% kwasu oleinowego. Taki skład

kwasów tłuszczowych warunkuje wyższą trwałość produktu, lecz znacznie niższą wartość żywieniową.

W związku z rosnącym zainteresowaniem lnem jako rośliną alternatywną w stosunku do innych roślin oleistych obserwuje się wzrost wykorzystania nasion oraz oleju lnianego w różnych działach przemysłu. Obecnie wzrasta w społeczeństwie również świadomość prozdrowotnego stylu odżywiania co otwiera przed produktami pozyskiwanymi z lnu szerokie możliwości wykorzystania. W tym aspekcie ważne jest zapewnienie właściwego składu wielonienasyconych kwasów tłuszczowych. Wychodząc naprzeciw wymaganiom rynku w IHAR-PIB Oddział w Poznaniu podjęto prace nad wytworzeniem odmian o zmienionych proporcjach kwasów tłuszczowych tj. obniżonej zawartości kwasu α-linolenowego i uzyskaniu form o proporcjach kwasów (linolowego; omega 6) do (α-linolenowego; omega 3) w udziale 1:1 oraz 2:1. Taki skład kwasów tłuszczowych warunkuje wyższą trwałość produktu nie pogarszając jego wartości żywieniowej.

Z uwagi na szerokie możliwości wykorzystania lnu w różnych gałęziach przemysłu należy propagować i dążyć do zwiększenia uprawy tej rośliny poprawiając płodozmian w gospodarstwach rolnych, a tym samym przywrócić znaczenie lnu w polskim rolnictwie.

dr JACEK MONIUK
Radca Prawny

Aktualności prawne 2024

Przełom roku to zawsze trudny okres. Podwyżki opłat praktycznie za wszystko – czy coś kiedyś potaniało od stycznia? Do tego szereg zmian legislacyjnych i wynikających z tego wielu problemów. Ale przede wszystkim kryzys ekonomiczny bardzo wyraźnie odczuwany w rolnictwie całej UE. To skutkowało protestami całej branży m.in. także w Polsce.

Co gorsza nad tym wszystkim krąży widmo wojny. Niestety jest to realne niebezpieczeństwo, mimo że nadal wiele osób próbuje to wypierać i zaklinać rzeczywistość. Dodatkowo u nas, w Polsce, mamy tradycyjnie już wojnę polsko-polską pomiędzy politykami różnych opcji. Mimo wszystko spróbujmy zająć się sprawami bieżącymi, które mogą bezpośrednio dotknąć wielu rolników.

Ziemia dla parafii

W ostatnim czasie opinię publiczną zaalarmowała wiadomość, że planowane jest przekazanie przez KOWR dużych areałów ziemi rolnej na rzecz Kościoła. Chodzi konkretnie o tereny po zakończonych dzierżawach, zlokalizowane w województwie opolskim i dolnośląskim. Miałyby one zostać docelowo przekazane na własność parafiom.

Wiadomość ta zaalarmowała i oburzyła wiele środowisk rolniczych. Przypomniano praktyki związane z głośną swego czasu aferą tzw. komisji majątkowej, która nigdy nie została rozliczona. Jej mechanizm polegał na przejmowaniu m.in. gruntów rolnych Skarbu Państwa przez różnego rodzaju kościelne osoby prawne.

Hektary pod sutanną

Przypomnijmy – sprawa wyszła na światło dzienne w roku 2008 i została nagłośniona przez dzierżawców gruntów Skarbu Państwa, które zostały przekazane stronie kościelnej. W toku tego procesu dopuszczono się szeregu rażących nieprawidłowości. Między innymi w 2009 roku organy ścigania rozpoczęły postępowanie wobec osoby, która pełniła funkcję pełnomocnika wielu zakonów i parafii starających się o zwrot nieruchomości.

Jednak w trakcie wielu postępowań prokuratorskich wyszło na jaw, że tzw. komisja majątkowa nie była organem państwowym, a co za tym idzie nie można było jej członków uznawać za funkcjonariuszy publicznych. Brak było zatem podstawy prawnej do dalszego ścigania. W efekcie skutkowało to umorzeniem prowadzonych postępowań karnych.

Kontrowersyjny pomysł

Także dzisiaj kwestia nieodpłatnego przekazywania gruntów rolnych stronie kościelnej powoduje duże emocje. Przytaczane są argumenty, że kościół utracił 33 tys. hektarów, a odzyskał ok. 82 tys.

Prezentowane jest też stanowisko, że ewentualnie mogą być przekazywane niewielkie nieruchomości pod cmentarze lub budowę nowych świątyń, z zastrzeżeniem, że nie mogą to być grunty orne. Najbardziej radykalni komentatorzy zarzucają, że kościół stał się pewnego rodzaju pośrednikiem nieruchomości, a zwrot gruntów umożliwia politykom pozyskanie przychylności duchownych. Niektórzy twierdzą nawet, że ziemię orną powinien uprawiać wyłącznie rolnik, a nie ksiądz lub przedstawiciel innego zawodu.

Tak czy inaczej sprawa budzi bardzo duże emocje. Konieczne wydaje się uwzględnienie poważnych interesów rolników. Zwłaszcza, że strona kościelna została już zaspokojona w więcej niż wystarczającym stopniu.

Czynsze ostro w górę

Na początku roku gwałtowny sprzeciw wywołał nowy sposób naliczania czynszów dzierżawnych przez KOWR. Został on zmienionym w grudniu ubiegłego roku rozporządzeniem ministra rolnictwa i rozwoju wsi w sprawie sposobu ustalania wysokości czynszu dzierżawnego w umowach dzierżawy nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Nowe przepisy nakazują obliczać kwotę czynszu dzierżawnego na podstawie uśrednionej ceny pszenicy z ostatnich 11 kwartałów (to prawie trzy lata wstecz!). Poprzednio zaś brano pod uwagę jedynie dwa ostatnie kwartały. W praktyce oznacza to naliczanie czynszu w oparciu o ceny pszenicy z okresu gdy oscylowała w okolicach 1500 zł/t. Jak wszyscy dobrze wiemy, cena ta obecnie znacząco spadła – prawie o połowę.

Zabójcze kwoty

Po przeliczeniu według nowych zasad wychodzą ogromne kwoty do zapłacenia. Często znacząco odbiegają one od realnych możliwości produkcyjnych dzierżawionej ziemi, stawiając pod znakiem zapytania opłacalność ekonomiczną samej dzierżawy. Niemniej niektórzy zwracają uwagę, że na przetargach kwoty czynszów dzierżawnych były nieracjonalnie zawyżane przez samych rolników. Podnoszą, że jeżeli ktoś licytuje wysokie stawki czynszu, to powinien je potem płacić bez żadnej taryfy ulgowej lub umorzeń.

Trzeba jednak mieć na uwadze, że przetargi na dzierżawę ziemi odbywały się w okresie gdy obowiązywał poprzedni sposób naliczania czynszu. Nie należy zmieniać reguł gry już w jej trakcie. Praktyka taka narusza też zasadę pewności prawa.

Niewesołe refleksje

Wydaje się, że przyjęcie metody naliczania czynszów powodującej radykalny wzrost ich wysokości było działaniem celowym i zaplanowanym urzędników. Ale jednocześnie mało przemyślanym i krótkowzrocznym. Wiadomo było, że takie posunięcie wywoła sprzeciw społeczny i będzie bardzo negatywnie odebrane przez środowiska rolnicze. Pieniędzy do budżetu można poszukiwać w inny, mniej dotkliwy sposób.

Długotrwały kryzys sprawia, że urzędnicy rozglądają się obecnie za wszelkimi możliwymi źródłami wpływów budżetowych – może to dotknąć każdego. Przejawem tego są na przykład zmiany w utartych liniach wykładni prawa, w szczególności podatkowego. Warto zainteresować się tą tematyką. Przykładowo w drugiej połowie 2023 roku ponownie pojawiły się rozbieżności w zakresie opodatkowania wiatraków podatkiem od nieruchomości lub rolnym. Oczywiście nie muszę dodawać, że w takich sytuacjach urzędy i sądy bardzo często przyjmują interpretację najmniej korzystną dla zwykłego podatnika.

Jak zakończy się rok 2024 – czas pokaże. Miejmy nadzieję , że kryzys ekonomiczny przestanie być tak dotkliwy, a sytuacja międzynarodowa w naszym regionie świata ulegnie normalizacji.

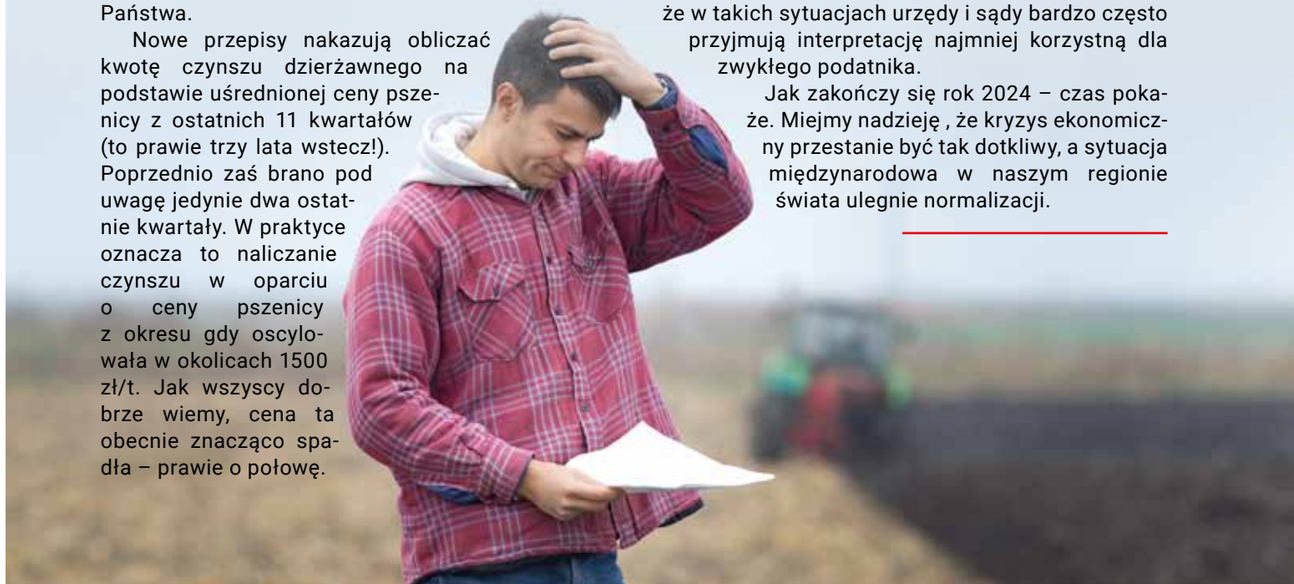

SONIA KAMIŃSKA-STĘPIEŃ

Makaron ze szpinakiem i świeżym groszkiem

Składniki:

- *Makaron wstążka – 250 g*
- *Świeży szpinak – 200 g*
- *Świeży groszek – 200 g*
- *Pestki dyni obrane – 3 łyżki*
- *Starty parmezan – 0,5 szklanki*
- *Czosnek – 2 ząbki*
- *Olej rzepakowy – 4 łyżki*
- *Natka pietruszki*
- *Sól, pieprz*

Przygotowanie

1. Makaron gotujemy według zaleceń na opakowaniu.
2. Szpinak myjemy, odrywamy twarde łodygi i osuszamy.
3. Na patelni rozgrzewamy 2 łyżki oleju, kroimy w plastry czosnek, który należy lekko zeszklić. Na tę samą patelnię wykładamy osuszony szpinak i kuleczki groszku i mieszamy przez około 1 minutę, aż zmiękną.
4. Wszystko przekładamy do pojemnika blendera. Na tę samą patelnię wsypujmy pestki dyni, które należy zrumienić i dodajemy do składników w blenderze. Dolewamy oleju rzepakowego, doprawiamy do smaku i blendujemy.
5. Gotowe pesto mieszamy z makaronem, wykładamy na talerze i posypujemy startym parmezanem, świeżym groszkiem i natką pietruszki.

Smacznego!

Zachęcamy Państwa do nadsyłania swoich domowych przepisów kulinarnych, wystarczy napisać składniki potrawy i opisać sposób przyrządzenia.

Najsmaczniejsze przepisy opublikujemy na łamach kolejnego numeru Naszego Rzepaku, a autorzy zostaną nagrodzeni kuchenną niespodzianką.

Prosimy o przesyłanie przepisów na adres redakcji do dnia 30 kwietnia 2024 r. pocztą tradycyjną:
Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych
ul. Szkolna 2/4, lok. 403
00-006 Warszawa
lub na adres mailowy: nasz.rzepak@gmail.com

Fot. Adobe Stock

Chwila relaksu

Bocian uśmiecha się do żaby, mówiąc:
– Mam ochotę na coś zielonego...
Żaba mu na to:
– No, no... to krokodyl ma przechlapane!

* * *

Kuzyn z miasta odwiedza wiosną bardzo zaniedbane gospodarstwo rolne Antka.
– Nic na tej ziemi nie wyrośnie?
– A no nic – wzdycha Antek.
– A jakby tak zasiać kukurydzę?
– Aaa... jakby zasiać, to by urosła.

* * *

Wiosna jest jak kobieta...
Mówi „już idę”
a siedzi jeszcze w łazience z mokrą głową
i maluje paznokcie.

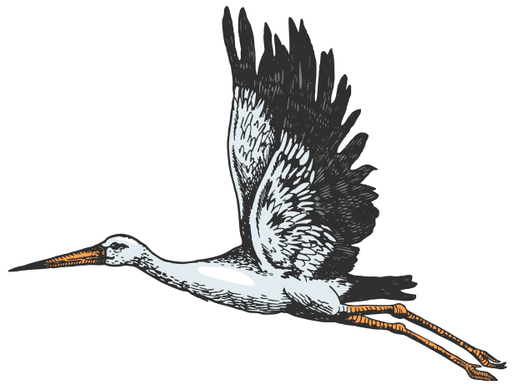

Poziomo:

3) „zaśmieca” pole z uprawą
9) opłata za wynajem
10) … malutka – najmniejszy ssak żyjący w Polsce
11) Edward …-Morawski
12) zwierzę ciepłych mórz, koralowiec
13) jedna z 2477 w Polsce
15) ponoć mniej ważny od awersu
19) obywatelka Armenii
20) pielęgnacja paznokci u rąk
22) młode klaczy
23) Felicjan zanim… dojrzeje
27) mieszkanka Kraju Środka
29) konie używane do wyścigu zaprzęgów
30) młode narybki
31) podstawowa, średnia i… wyższa
32) jego śpiew wita wiosnę

Pionowo:

1) „… jest dziki, … jest zły”
2) w brydżu: zachęta do gry premiowanej
3) „Rudy 102”
4) przydatna dla myśliwego i dla… księdza
5) podstawowa maszyna w tartaku
6) spostrzeżenie na własne oczy
7) płakanie jak ćwierkanie
8) więcej niż wypadek
12) stały pobyt poza rodzinnym krajem
14) mieszanka kilku elementów
16) zapowiada noc
17) puszczany na sznurku
18) nietykalna świętość
21) na wsi „zarządza” niejednym podwórkiem
24) gdy już nie można nawet palca wetknąć
25) toczy się po zielonej murawie
26) cukierek jak kosaciec
28) piąte… u wozu

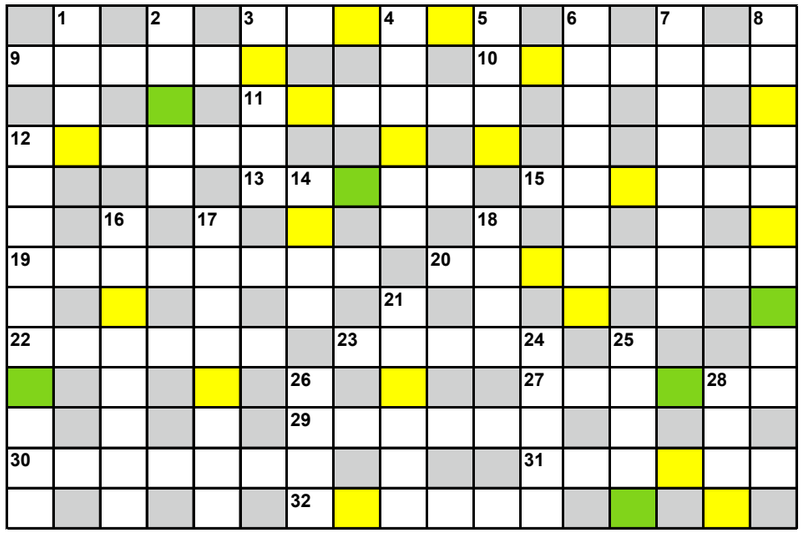

Autor: OLSTRO

Litery czytane rzędami w kolorowych polach – żółtych, a następnie zielonych – utworzą rozwiązanie, które prosimy nadsyłać pod adres redakcji:

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych
ul. Szkolna 2/4, lok. 403
00-006 Warszawa

Prosimy o dopisek na kopercie – „Krzyżówka nr 24”, rozwiązanie krzyżówki prosimy nadsyłać do 30 kwietnia 2024 roku.

Nagrodę w postaci trzech zegarów ściennych z termometrem i higrometrem ufundowane przez firmy Corteva i Danko.

Nagrody otrzymają trzy pierwsze osoby, które nadeślą do Redakcji prawidłowe hasło – decyduje data stempla pocztowego.

CORTEVA agriscience

1880 DANKO

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

Fot. Adobe Stock

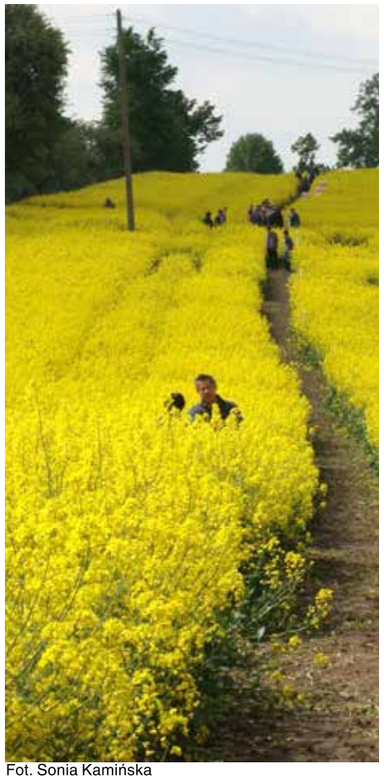

Fot. Sonia Kamińska

Fot. Sonia Kamińska

Fot. Sonia Kamińska

Zostań członkiem Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych

- bezpłatna prenumerata pisma *Nasz Rzepak*
- newsletter *Aktualności z rynku rzepaku i biopaliw* – zbiór informacji z rynku
- informacje cenowe z zakładów tłuszczowych i innych firm skupowych otrzymywane SMS-em i/lub e-mailem
- udział w imprezach organizowanych przez KZPRiRB

www.kzprirb.pl

SUMI AGRO

INAZUMA 130 WG

Błyskawiczne uderzenie we wiosenne szkodniki rzepaku

Postaw na synonim pewnej i skutecznej ochrony rzepaku już od początku wiosennej wegetacji.

inazuma

Wybierz insektycyd, któremu zaufały tysiące polskich rolników. **INAZUMA 130 WG** zwalcza szerokie spektrum szkodników, działa już od 5°C, a po zastosowaniu nie jest zmywana przez deszcz.

- Gotowa mieszanina 2 substancji czynnych
- Natychmiastowy efekt działania
- Sprawdzony produkt

Sumi Agro. A company of Sumitomo Corporation.

WWW.SUMIAGRO.PL

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj środków bezpieczeństwa zamieszczonych w etykiecie.